

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

**Zhodnocení spolupráce na venkově: případová studie
MAS Hradecký venkov a Mikroregionu Nechanicko**

Bc. Markéta Kroupová

© 2020 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Markéta Jukličková

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Zhodnocení spolupráce na venkově: případová studie MAS Hradecký venkov a Mikroregionu Nechanicko

Název anglicky

Evaluation of rural cooperation: case study of the LAG Hradecký venkov and the microregion Nechanicko

Cíle práce

Cílem diplomové práce je zhodnocení spolupráce Místní akční skupiny Hradecký venkov a Mikroregionu Nechanicko.

Metodika

Diplomová práce využívá standardních metod sociálního výzkumu. Data jsou sbírána kombinací výzkumných technik. V práci budou využity techniky studia dokumentů a sekundární analýzy dat. Bude také realizován sběr primárních dat pomocí řízených rozhovorů s klíčovými aktéry MAS Hradecký venkov a Mikroregionu Nechanicko.

Doporučený rozsah práce

60-80 stran

Klíčová slova

Rozvoj venkova, místní akční skupiny, venkovská spolupráce, místní partnerství, CLLD, LEADER

Doporučené zdroje informací

BINEK, J. *Synergie ve venkovském prostoru : paradoxy rozvoje venkova : kritické zhodnocení bariér, nástrojů a šancí rozvoje venkova*. Brno: GaREP, 2011. ISBN 978-80-904308-6-0.

ČEPELKA, O. *Místní akční skupiny v ČR v roce pět*. Liberec: Tima, 2008.

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE. PROVOZNĚ EKONOMICKÁ FAKULTA, – BOUKALOVÁ, K. – LOŠŤÁK, M. *Spolupráce v rozvoji venkova: vize nebo realita (případ místních akčních skupin) = Cooperation in rural development: vision or reality (the case of local action groups) : disertační práce*. Disertační práce. Praha: 2017.

LOŠŤÁK, M., HUDEČKOVÁ, H. Preliminary impacts of the LEADER+ approach in the Czech republic. *Agricultural Economics*. 2010, vol. 56, no. 6, 249–265.

PELCL, P. *Metodika dobré praxe místních akčních skupin v České republice : zpráva z výzkumného projektu 2007-2008*.

PĚLUCHA, M. *Rozvoj venkova v programovacím období 2007-2013 v kontextu reformy SZP EU*. Praha: IREAS, 2006. ISBN 80-86684-42-3.

PĚLUCHA, M. *Venkov na prahu 21. století : venkov a jeho rozvoj na přelomu milénia, územní dopady znalostní ekonomiky na venkov, souvislosti vztahů měst a venkova v globalizované ekonomice*. Praha: Alfa Nakladatelství, 2012. ISBN 978-80-87197-49-3.

SVOBODOVÁ, H. *Synergie ve venkovském prostoru*. Brno: GaREP, 2011. ISBN 978-80-904308-8-4.

Předběžný termín obhajoby

2018/19 LS – PEF

Vedoucí práce

Mgr. Jiří Hrabák, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 25. 2. 2019

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 26. 2. 2019

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 24. 06. 2019

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Zhodnocení spolupráce na venkově: případová studie MAS Hradecký venkov a Mikroregionu Nechanicko" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 5. 4. 2020

Bc. Markéta Kroupová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu diplomové práce RNDr. Jiřímu Hrabákovi Ph. D. za odborné vedení a cenné rady a připomínky, kterými přispěl k vypracování této diplomové práce. Dále bych také ráda poděkovala zástupcům obcí za jejich čas a vstřícnost při realizaci terénního šetření.

Zhodnocení spolupráce na venkově: případová studie MAS Hradecký venkov a Mikroregionu Nechanicko

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá spoluprací na venkově a přínosem místních akčních skupin a mikroregionu, jako vhodných nástrojů podpory rozvoje venkovních oblastí. Hlavním cílem předkládané diplomové práce je zhodnocení spolupráce na venkově. Cíle je dosahováno provedením případové studie Místní akční skupiny Hradecký venkov a Mikroregionu Nechanicko.

Teoretická část práce definuje základní pojmy a souvislosti politiky rozvoje venkova. Praktická část diplomové práce je realizována sběrem primárních dat prostřednictvím řízených rozhovorů se starosty obcí, jež jsou členem Místní akční skupiny Hradecký venkov a členem Mikroregionu Nechanicko. Na základě získaných dat je analyzována činnost a úroveň spolupráce navázané prostřednictvím Mikroregionu Nechanicko a Místní akční skupiny Hradecký venkov. Následně je zhodnoceno, jak činnost mikroregionu a místní akční skupiny přispívá k rozvoji daného regionu.

Klíčová slova: Rozvoj venkova, místní akční skupiny, venkovská spolupráce, místní partnerství, CLLD, LEADER

Evaluation of rural cooperation: case of study of the LAG Hradecký venkov and the microregion Nechanicko

Abstract

The diploma thesis deals with the topic of rural cooperation and the impact of local action groups and microregions as a suitable tool for development of rural areas. The aim of the diploma thesis is to evaluate rural cooperation based on case study of the LAG Hradecký venkov and the microregion Nechanicko.

The theoretical part defines general term related to rural development policy. The practical part of the diploma thesis is based on interviews with mayors of villages which are members of LAG Hradecký venkov and members of microregion Nechanicko. Based on analysis of results of the interviews is evaluated the level of rural cooperation established by microregion Nechanicko and the LAG Hradecký venkov. The conclusion is devoted to assessing the impact of the local action group and microregion on the development of rural areas.

Keywords: Rural development, local action group, rural cooperation, local partnership, CLLD, LEADER

Obsah

1 Úvod.....	12
2 Cíl práce a metodika	13
2.1 Cíl práce	13
2.2 Metodika	13
3 Teoretická východiska	15
3.1 Venkovský prostor	15
3.1.1 Vymezení venkova	15
3.1.2 Současné problémy venkova v ČR	19
3.2 Rozvoj venkova.....	20
3.2.1 Aktéři rozvoje venkova.....	22
3.2.2 Spolupráce při rozvoji venkova	23
3.2.3 Dobrovolné svazky obcí	25
3.2.4 Místní akční skupiny.....	26
3.2.5 Nástroje rozvoje venkova	28
3.2.6 Rozvoj venkova v kontextu SPZ EU	29
3.3 Charakteristika programových období EU.....	30
3.3.1 Programové období 2007 – 2013.....	31
3.3.2 Programové období 2014 – 2020.....	33
3.4 Integrovaný přístup LEADER.....	35
3.4.1 Vývoj LEADER v EU a v ČR	36
3.4.2 Komunitně vedený místní rozvoj (CLLD).....	37
4 Vlastní práce	40
4.1 Mikroregion Nechanicko	40
4.2 Místní akční skupina Hradecký venkov	41
4.2.1 Historie MAS Hradecký venkov.....	42
4.2.2 Programové období 2007 – 2013.....	43
4.2.3 Programové období 2014 – 2020.....	46
4.3 Vyhodnocení řízených rozhovorů	47
4.3.1 Motivace vstupu do MAS a mikroregionu	47
4.3.2 Přínosy členství.....	49
4.3.3 Nevýhody členství	50
4.3.4 Komunikace a přenos informací	52
4.3.5 Absence poskytovaných služeb	53
4.3.6 Nejčastější oblasti spolupráce	55

4.3.7	Realizované projekty pod záštitou MAS Hradecký venkov	56
4.3.8	Realizované projekty pod záštitou Mikroregionu Nechanicko.....	59
4.3.9	Případné rezervy ve spolupráci.....	62
5	Závěr.....	64
6	Seznam použitých zdrojů	66
	Přílohy.....	71

Seznam obrázků

Obrázek 1: Rozvojové oblasti venkova.....	20
Obrázek 2: Principy metody LEADER.....	36
Obrázek 3 Podané žádosti a úspěšné projekty dle Fichí SPL 2008 – 2013.....	45

Seznam tabulek

Tabulka 1: Matice aktérů – prostorová úroveň versus typ sektoru	22
Tabulka 2: Volba vhodné formy spolupráce	24
Tabulka 3: Srovnání programových období.....	30
Tabulka 4: Osy a opatření PRV ČR na období 2007 – 2013	32
Tabulka 5: Přehled programů ESI fondů.....	34
Tabulka 6: Výzvy na podporu strategií CLLD.....	39
Tabulka 7: Stanovené priority a opatření	41
Tabulka 8: Zastoupení členů MAS dle sektoru	42
Tabulka 9: Přehled priorit a cílů.....	44
Tabulka 10: Klíčové oblasti rozvoje 2014 – 2020	46

Seznam použitých zkratk

CLLD	Komunitně vedený místní rozvoj
ČOV	čistírna odpadních vod
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
DSO	Dobrovolné svazky obcí
EAFRD	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
EAGF	Evropský zemědělský záruční fond
EAGGF	Evropský zemědělský orientační a záruční fond
EMFF	Evropský námořní a rybářský fond
ERDF	Evropský fond pro regionální rozvoj
ESF	Evropský sociální fond
ESI	Evropské strukturální a investiční fondy
FS	Fond soudržnosti
IROP	Integrovaný operační program
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MZe	Ministerstvo zemědělství
MAS	Místní akční skupina
MAS HV	Místní akční skupina Hradecký venkov
NSMAS ČR	Národní síť místních akčních skupin České republiky
NSPRV	Národní strategický plán rozvoje venkova
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OP Z	Operační program Zaměstnanost
OP ŽP	Operační program Životní prostředí
PRV	Program rozvoje venkova
SCLLD	Strategie komunitně vedeného místního rozvoje
SPL	Strategický plán LEADER
SPZ	Společná zemědělská politika

1 Úvod

Venkov představuje velice rozmanitý a specifický prostor. Jeho rozlehlost a rozmanitost, vlastní zvyky a tradice, tvoří charakter a ráz venkovských oblastí, avšak tyto znaky shodně vyvolávají řadu specifických problémů a potřeb venkova. Na straně jedné stojí dynamicky se rozvíjející obce v zázemí velkých měst a s kvalitní dopravní dostupností, avšak jejichž rychlý rozvoj kromě pozitivních dopadů může přinášet také ty negativní, jako například neřízenou výstavbu či problémové sžití nových a původních obyvatel obcí. Naproti těmto rychle se rozvíjejícím obcím stojí venkov odlehlý, se špatnou dopravní dostupností, potýkající se s problémem vylidňování a stárnutí venkovské populace. Význam venkova je nadále neopomenutelný i díky produkci v oblasti zemědělství, ačkoliv se původní a hlavní zemědělská funkce pomalu vytrácí. Venkovské oblasti navíc tvoří 79 % rozlohy České republiky a žije v nich 30 % obyvatel, je tedy pochopitelné, že tyto oblasti mají zásadní vliv i na charakter a vývoj celého území České republiky a je tedy nezbytně nutné se problematikou rozvoje venkova zabývat.

Naprosto zásadním milníkem pro rozvoj českého venkova představoval vstup České republiky do Evropské unie. Začlenění se do jednoho z nejvýznamnějších hospodářsko-politických uskupení světa přineslo České republice již v programovém období 2007-2013 možnost čerpat finanční prostředky ze zdrojů EU ve výši 26 miliard eur (Ministerstvo pro místní rozvoj, © 2015, s. 3). Specifickým nástrojem rozvoje venkova se pak stala metoda LEADER, založená na principu „zdola nahoru“, která umožňovala realizaci unijních programů a opatření zaměřených na rozvoj venkova prostřednictvím místních akčních skupin.

Právě spolupráce na platformě místní akční skupiny patří v České republice k nejdynamičtěji se rozvíjejícím. MAS umožňují zapojení občanů, neziskových organizací a místních podnikatelů do života obcí. Zapojením právě aktérů mimo oblast veřejné správy se MAS dokáží podílet na řešení problémů, se kterými se potýká samospráva i státní správa. Druhou nejčastěji využívanou formou spolupráce v České republice představují dobrovolné svazky obcí. Základním rozdílem oproti MAS, a zároveň také částečně nevýhodou, je sdružování pouze obcí, nikoliv aktérů ze soukromého sektoru. Jaké přínosy a nedostatky přináší tyto dvě formy spolupráce zapojeným členům a jak přispívají a ovlivňují rozvoj venkova, je předmětem předkládané diplomové práce.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem předkládané diplomové práce je analýza úrovně spolupráce navázané prostřednictvím Mikroregionu Nechanicko a Místní akční skupiny Hradecký venkov, vyhodnocení přínosů a nedostatků členství v místní akční skupině a v mikroregionu a následné zhodnocení, jak činnost mikroregionu a místní akční skupiny přispívá a ovlivňuje rozvoj daného regionu.

Vytyčený cíl bude naplňován zhodnocením dostupných informací o problematice rozvoje venkova a také provedením případové studie Mikroregionu Nechanicko a Místní akční skupiny Hradecký venkov.

Za účelem dosažení vytyčeného cíle byly stanoveny následující základní tři výzkumné otázky:

- V jakých oblastech se podařilo na základě členství v MAS a v mikroregionu navázat meziobecní spolupráci?
- Jaké jsou rezervy v činnostech a ve spolupráci v rámci MAS a v rámci mikroregionu?
- Jak členství v MAS a v mikroregionu ovlivnilo rozvoj obcí?

2.2 Metodika

Teoretická část práce je zpracována za využití metody studia dokumentů a literární rešerše. V této části jsou vymezeny základní pojmy a souvislosti politiky rozvoje venkova. Pozornost je věnována odlišným způsobům ve vymezení venkova, spolupráci při rozvoji venkova, zvláště pak spolupráci na platformě dobrovolného svazku obcí a na platformě místní akční skupiny.

Dále je charakterizován rozvoj venkova v kontextu Společné zemědělské politiky a zmapován průběh jednotlivých programových období Evropské unie. Zvláštní pozornost

je pak věnována metodě LEADER a Komunitně vedenému místnímu rozvoji. Použité knižní a elektronické zdroje jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Vlastní práce zaměřená na zhodnocení spolupráce na venkově se zabývá případovou studií Mikroregionu Nechanicko a Místní akční skupiny Hradecký venkov. Tato část je realizována za použití metody kvalitativního výzkumu, tedy sběrem primárních dat pomocí řízených rozhovorů se starosty obcí, které jsou členem jak Místní akční skupiny Hradecký venkov, tak zároveň Mikroregionu Nechanicko. Vzorek respondentů byl zvolen záměrně tak, aby mohla být analyzována a vyhodnocena míra spolupráce na platformě místní akční skupiny a spolupráce na platformě mikroregionu.

V rámci přípravy na rozhovory byl vytvořen scénář rozhovoru jako soupis základních otázek a dalších otázek na ně navazujících. Bylo stanoveno devět základních kategorií, které byly v rámci šetření zkoumány. K těmto kategoriím poté byly stanoveny jednotlivé otázky tak, aby byly relevantní a pro respondenty zajímavé a srozumitelné, aby na ně byli ochotni odpovídat. Scénář vedených rozhovorů je uveden v příloze č. 3.

Po získání primárních dat z rozhovorů byly jednotlivé zvukové nahrávky rozhovorů následně vlastnoručně přepsány. Výsledky rozhovorů byly kategorizovány a vyhodnoceny.

3 Teoretická východiska

3.1 Venkovský prostor

Venkovský prostor představuje specifické a významné území České republiky. Pro představu, jak velice významnou částí český venkov je, lze vycházet z provedeného průzkumu Českého statistického úřadu (dále také „ČSÚ“). Dle vymezení ČSÚ, kdy jsou za venkovské obce označeny obce s velikostí do 1 000 obyvatel a dále obce s velikostí do 3 000 obyvatel, jejichž hustota zalidnění je menší než 150 obyvatel/km², lze v České republice považovat za venkovský prostor 5734 obcí, což představuje 79 % rozlohy státu. Venkovský prostor je tak významný nejen pro svůj podíl na produkci v oblasti zemědělství a lesnictví, ale představuje také ohromný potenciál, v oblasti kulturní, rekreační ale i v oblasti bydlení.

Pro správné pochopení a interpretaci venkova je nezbytně nutné jeho exaktní vymezení. Aby navíc bylo možné rozvinout synergické efekty v činnostech zapojených aktérů rozvoje a efektivně tak podpořit rozvoj tohoto venkovského prostoru, je vymezení specifik venkovského prostoru naprosto klíčové (Svobodová a kol., 2011, s. 10). Správně charakterizovat a vymezit venkovské oblasti však není snadné a v praxi je možné se setkat hned s několika možnými způsoby jeho vymezení.

3.1.1 Vymezení venkova

V minulosti existovaly mezi venkovem a městem značné rozdíly, které umožňovaly výraznější a jednodušší vymezení obou oblastí. Formulovat však venkovské oblasti je dnes značně obtížné, jelikož nelze stanovit zřejmou hranici mezi tím, co je ještě venkov a co je již město. Jak navíc uvádí Svobodová a kol. (2011, s. 9), v posledních dvaceti letech prošel venkov, jako dynamický prostor, významnými změnami, které souvisejí nejen s migračními vzorci, změnami v hospodářství či změnami ve společnosti. Binek a kol. (2009, s. 11) dodává, že současný venkov vykazuje již značný počet znaků charakteristických pro města a naopak některá města mohou vykazovat venkovský charakter. Pělucha a Bednaříková (2008, s. 22-23) dále doplňují, že již dávno neplatí, že městské a venkovské oblasti jsou oblasti naprosto odlišných vztahů a potřeb, ba naopak

rozdíly mezi těmito oblastmi postupně mizí a vzniká tak jeden propojený celek, jehož části se vzájemně ovlivňují.

Vzhledem k výrazným prodělaným změnám není přesné vymezení venkova jako jednoznačně vytyčeného prostoru snadné. Pojem venkov je neurčitý a do jisté míry také abstraktní označení osídlené kulturní krajiny s určitými specifickými charakteristikami (Binek a kol., 2009, s. 11). Svobodová (2009, s. 8) pak venkov chápe jako specifický a především značně různorodý společenský, ekonomický, kulturní a ekologický prostor.

Dle Binka a kol. (2011, s. 7) není možné vymezit pouze jeden venkov, ale je potřeba pracovat s různými typy venkovů, které vykazují různé kvantitativní či kvalitativní znaky, jako např. příměstský venkov či odlehlý venkov. Obdobně k vymezení venkova přistupuje i Svobodová a kol. (2011, s. 14), dle které je důležité především to, za jakým cílem či účelem je venkov vymezován a dle toho je nutné zvolit a přizpůsobit vhodné ukazatele. Jak však Binek a kol. (2011, s. 7) dodává, je venkov v souvislosti s regionální politikou doposud chápán jako jednotný prostor vykazující stejné předpoklady rozvoje a stejné problémy. Exaktní vymezení venkova je ale nezbytné především pro jasné vymezení příjemců dotací, tj. účelové vymezení venkova pro efektivní uplatňování politiky rozvoje venkova.

Pro exaktní vymezení venkova je využíváno několik různých způsobů vymezení založených na různých ukazatelích. Například Binek a kol. (2009, s. 11) vymezuje venkovy podle následujících charakteristik:

- dle velikosti sídel s aspektem na demografii a s úzkou vazbou na prostorovou strukturu,
- charakteru krajiny, tedy jako výsledek dlouhodobé interakce lidí a přírodního prostředí, zrcadlí se v ekonomických, sociálních a ekologických funkcích krajiny,
- charakteru sídel a života v nich, tedy vnímání role sídla ve správním systému, etnografické oblasti, vybavenosti včetně pracovních příležitostí, podnikání, politice v rámci obce a navenek.

Dle Perlína (nedatováno, s. 3), je nejčastěji pro vymezení venkova využíváno jeho statistické vymezení. Jak dodává také Binek a kol. (2009, s. 17), je právě velikostní kategorie obce základní, snadno zjistitelnou a zároveň dlouhodobě sledovanou charakteristikou využívanou pro vymezování venkova. Nicméně jak dále uvádí, není

velikostní kritérium přesné natož dostačující, a to především vzhledem k využívání informací o počtu trvale žijících obyvatel v dané obci, kdy je vycházeno z dat vedených ČSÚ.

Všeobecně uznávanou a mezinárodně využívanou definicí pro vymezení venkova je definice Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (dále také „OECD“), využívanou také Eurostatem. Tato definice je založená na podílu obyvatelstva, které žije na daném území s hustotou zalidnění menší než 150 obyvatel/km² (Mátl, Srnová, 2012, s. 12). Podle této metodiky je možné venkovské obce definovat na dvou úrovních. Na úrovni lokální lze venkov definovat jako oblast s hustotou menší než 150 obyvatel/km². Na úrovni regionální tato metodika rozlišuje tyto typy regionů (Binek a kol. 2009, s. 18):

- **převážně venkovské**, kde více než 50 % obyvatel regionu žije ve venkovských obcích,
- **významně venkovské**, kde ve venkovských obcích žije 15–60 % obyvatel regionu,
- **výrazně městské**, kde ve venkovských obcích žije méně než 15 % obyvatel regionu.

Dalším využívaným vymezením venkova je vymezení využívané Ministerstvem pro místní rozvoj (dále také „MMR“). Ve Strategii regionálního rozvoje ČR 2014 – 2020 (2013, s. 28) rozlišuje MMR tři typy venkova, a to dle typologie podle polohy venkovských obcí následovně:

- **příměstský venkov** – venkovské oblasti v blízkosti velkých spádových měst, které jsou ovlivněny především suburbanizací a vykazují výrazný nárůst své populace,
- **mezilehlý venkov** – průměrně rozvinuté venkovské oblasti ve větší vzdálenosti od velkých sídelních center, ale s dobrým dopravním spojením, ve kterých se nachází značný rekreační potenciál pro zázemí městských oblastí,
- **odlehlý venkov** – periferní venkovské oblasti s velmi nízkou hustotou zalidnění, které jsou v izolaci od velkých spádových měst a hlavní infrastruktury

Český statistický úřad pro své potřeby využívá dokonce osm způsobů vymezení venkovského prostoru (ČSÚ, 2008, s. 3), kdy za venkovský prostor považuje:

- Všechny obce s velikostí do 2 000 obyvatel – tento způsob vymezení venkova vychází pouze z počtu obyvatel obce. Vymezení venkova tímto způsobem je snadné, avšak ne vždy odpovídá skutečnosti.

- Všechny obce s velikostí do 1 000 obyvatel a dále obce s velikostí do 3 000 obyvatel, jejichž hustota zalidnění je menší než 100 obyvatel/km² – druhý způsob vymezení venkova již kombinuje dva ukazatele a přesněji tak definuje obce, které mohou být považovány za venkovské.
- Všechny obce s velikostí do 1 000 obyvatel a dále obce s velikostí do 3 000 obyvatel, jejichž hustota zalidnění je menší než 150 obyvatel/km² – vymezení venkova třetím způsobem vychází ze stejných podmínek jako u předchozího způsobu, pouze dochází ke zvýšení hranice hustoty zalidnění.
- Všechny obce, které neměly statut města k 1. 1. 2007 – tento způsob vychází pouze z platných právních norem České republiky, podle kterých je venkovských prostorem každá obec s obecním úřadem, s úřadem městyse a vojenské újezdy.
- Všechny obce, které nejsou obcemi s pověřeným obecním úřadem a nemají statut hlavního města – pátý způsob vychází ze správní struktury státu. Obce s pověřeným úřadem jsou vnímány jako středisková sídla určitého významu a není tedy možné je považovat za venkovský prostor.
- Všechny obce s velikostí do 2 000 obyvatel mimo obcí v zázemí krajských měst – obdobně jako u prvního způsobu i zde nejsou za venkovské obce považovány ty, které mají více než 2 000 obyvatel, dále pak za venkovský prostor nejsou považovány obce, které leží v zázemí velkým měst.
- Obce do 5 000 obyvatel vymezené multikriteriální na základě 4 ukazatelů, a to na počtu obyvatel, sídle pověřeného obecního úřadu nebo statutu města, počtu obyvatel na 1 km² zastavěné plochy a podílu rodinných domů na trvale obydlených bytech.
- Poslední způsob pro vymezení venkova vychází ze sedmého uvedeného, kdy na základě čtyřech ukazatelů byly vymezeny obce přechodného typu. Zohledňována je vzdálenost obce od krajského města, velikost obce a změny v počtu obyvatel a v bytové výstavbě, ke kterým v obci v posledních letech došlo.

Pro potřeby Strategie regionálního rozvoje na programové období 2014 – 2020 byl venkovský oblasti rozděleny dle polohy na oblasti v zázemí velkých měst, průměrně rozvinuté venkovské oblasti a oblasti periferní (Strategie regionálního rozvoje ČR, 2014 – 2020, 2013, s. 28).

3.1.2 Současné problémy venkova v ČR

Zemědělství již dávno nepředstavuje pro venkov dominantní ekonomickou činnost a čím dál tím více obyvatel venkova je nuceno dojíždět za prací mimo své bydliště. Zásadním předpokladem pro rozvoj venkova je tedy dopravní infrastruktura a dopravní dostupnost. Avšak právě stav pozemních komunikací a omezená dopravní dostupnost představuje jeden z nejpálčivějších problémů současného venkova. Podíl osob dojíždějících denně za prací či za vzděláním je poměrně značný a tito lidé stráví dojížděním spoustu času. Specifický problém pak představuje právě dopravní dostupnost a to především v době mimo dopravní špičku, například téměř polovina venkovských obcí nemá žádné dopravní spojení v sobotu (Mátl, Srnová, 2012 s. 19).

Dalším zásadním problémem, se kterým se venkov potýká, je otázka životního prostředí. Ačkoliv je venkov mnohými vnímán jako synonymum nezatíženého životního prostředí, často se venkovské obce musejí vypořádávat s výskytem černých skládek, s nebezpečnými odpady či nadměrným hlukem. Specifickým a často diskutovaným problémem venkova v současné době je otázka čistírny odpadních vod (dále také „ČOV“) a s tím související kanalizační řad. S výjimkou Karlovarského kraje, kde je 70% obcí připojených na kanalizaci, je většina venkovských obcí v tomto ohledu stále nevybavená. Nejnižší úroveň vybavenosti ČOV a kanalizací je v krajích Pardubickém, Královéhradeckém a Vysočina, kde je pouze 20% venkovských obcí napojených na kanalizaci (Mátl, Srnová, 2012, s. 22-28).

Ačkoliv je věkový průměr obyvatel venkova nižší než obyvatel měst, lze u venkovského obyvatelstva pozorovat velké diference. Nepříznivá věková struktura a stárnutí obyvatel se projevuje především v nejmenších obcích a v obcích v periferních oblastech. Podíl osob v poproduktivním věku výrazně převyšuje podíl osob v předproduktivním věku především v obcích do 200 obyvatel. Nejpříznivější věkové struktury dosahují obce s 1000-1999 obyvatel (Svobodová a kol., 2011, s. 23). S věkovou strukturou souvisí i míra nezaměstnanosti venkova, která se od roku 2003 pohybuje nad republikovým průměrem, kdy převládá problém především v zaměstnávání osob nad 55 let (Mátl, Srnová, 2012, s. 25). Věková struktura ovlivňuje i počet ekonomicky aktivních obyvatel venkova – jejich podíl na celkovém počtu obyvatel činí 49,4 % (Svobodová a kol., 2011, s. 23).

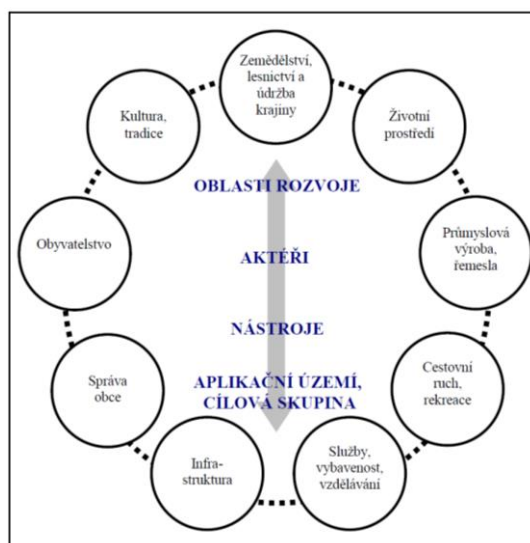
3.2 Rozvoj venkova

Pojem rozvoj je často zjednodušován a zaměňován s růstem. Regionální růst lze definovat jako zvýšení celkového produktu regionu v daném časovém období, naproti tomu rozvojem je chápán celý komplex procesů, které probíhají uvnitř regionu (Kutscherauer a kol. 2006, citovaný Chabičovskou a kol. 2009, s. 15). Obdobně charakterizuje rozvoj i Binek a kol. (2009, s. 23), který rozvojem rozumí: „proces pozitivních změn, obvykle jde o zlepšení kvantitativních (extenzivní rozvoj), ale zejména kvalitativních (intenzivní rozvoj) charakteristik dané oblasti (nejčastěji přírodní a sociálně-ekonomické oblasti)“.

O rozvoji venkova pak Binek a kol. (2011, s. 14) hovoří jako o souhrnu jednotlivých rozvojových složek, které se vzájemně ovlivňují a u kterých, když dojde k rozvoji jedné, obvykle nastane rozvoj i u ostatních. Hrabánková (2011, s. 41) dodává, že na rozvoj venkova, jako na kontinuální proces, působí různé obory a odvětví, jejichž vzájemné vazby jsou často nepředvídatelné a obtížně specifikovatelné.

Jelikož se problematikou rozvoje venkova zabývají nejen geografové, ale také sociologové, regionalisté či ekonomové, je třeba se na rozvoj venkova zaměřit komplexně a zabývat se tak všemi složkami rozvoje (Svobodová, 2009, s. 10 – 11). Svobodová dále uvádí, že jednotlivé složky, zobrazené na obrázku č. 1, se vzájemně ovlivňují, mají společné aktéry a obdobné rozvojové nástroje.

Obrázek 1: Rozvojové oblasti venkova

Zdroj: Svobodová (2009, s. 11)

Jak uvádějí Lošťák, Hudečková a Ševčíková (2005, s. 101), je důležité chápat rozvoj venkova jako rozvoj konkrétních regionů, který má vytvářet předpoklady a podmínky pro kvalitu života lidí, kteří v těchto regionech žijí, a dále má napomáhat vyrovnávání regionálních disparit. Existence disparit je dle Blažka a Uhlíře (2002, s. 103) nezbytná i žádoucí, nicméně příliš velké rozdíly nemají již stimulační funkci a naopak vedou k negativním následkům. Tyto kumulativní nerovnosti jsou poté v případě rozvoje venkova eliminovány prostřednictvím regionální politiky.

Rozvoj venkova byl dlouhou dobu řízený zvnějšku – exogenní přístup či přístup shora dolů, kdy město bylo chápáno jako jádro (růstový pól), naproti tomu obec byla považována jako zdroj pro jádro. Základní myšlenkou toho přístupu bylo, že vlivem rozvíjejících se měst bude docházet i k rozvoji zaostávajících regionů, kdy tyto regiony budou taženy těmi rozvinutými (Boukalová, 2017, s. 21). Dle Binka a kol. (2011, s. 15) je v případě exogenního přístupu k rozvoji venkova přistupováno jako k rozvoji jednotlivých oblastí a řešení dílčích problémů, a to nejčastěji dle aktuálně dostupných nástrojů. Exogenní typ rozvoje byl později shledán jako závislostní – spoléhající na nepřetržitý přísun dotací, destruktivní – snažící se smazat environmentální a kulturní rozdíly venkova, a především jako rozvoj diktovaný z vnějšku regionu (Boukalová, 2017, s. 22).

Možné řešení vidí Perlín, Kučerová a Kučera (2010, s. 176) v implementaci endogenního přístupu k rozvoji venkova, který oproti exogennímu přístupu více zohledňuje místní a lokální specifika rozdílných venkovů a jejich vymezení, které umožňuje přesnější formulaci jednotlivých nástrojů regionálního rozvoje. Implementace teritoriálního endogenního přístupu k rozvoji venkova mimo jiné také přispívá k zapojení místních aktérů a organizací do přípravy lokálních strategií a regionálního rozvoje (Boukalová, 2017, s. 23).

Obdobně kladně k endogennímu přístupu k rozvoji venkova přistupuje i Organizace OECD. Nové paradigma rozvoje venkova této organizace staví na aktuálních institucionálních a endogenních teoriích rozvoje a zdůrazňuje především multifunkčnost venkova (OECD, 2006, s. 14-15). Na místo zaměření se na jednotlivé oblasti, dílčí problémy a jednotlivé aktéry rozvoje, doporučuje organizace OECD zaměřit pozornost na konkurenceschopnost venkovských oblastí jako celku, s důrazem na existenci lokálních prostředků a zapojení doposud nevyužívaných zdrojů.

Dle Pěluchy, Viktorové a Bednařkové (2009, s. 56) je podmínkou pro úspěšný rozvoj venkova především propojení prostředí ekonomického, zemědělského i nezemědělského, sociálního (pocitu sounáležitosti a potřeby obyvatel venkovského prostoru), a prostředí přírodního (krajiny a ekologie). Dle Pěluchy (2006, s. 10) by poté politika venkovského rozvoje měla být postavena na třech základních principech – a to principu subsidiarity, principu decentralizace a principu spolupráce.

Jak uvádí Svobodová a kol. (2011, s. 19) je v současné době zásadním problémem ovlivňující rozvoj venkova především neexistence komplexní národní politiky rozvoje venkova a fakt, že venkov není svěřen výhradně kompetenčním zákonem žádnému rezortu.

3.2.1 Aktéři rozvoje venkova

Klíčovou oblastí rozvoje venkova je vytvoření základního institucionálního a partnerského rámce. Pro rozvoj venkova či konkrétní řešení disparit je nezbytně nutné vytvoření flexibilního systému aktérů rozvoje venkova a to v závislosti na úrovni a typu řešení. V nejšířším slova smyslu je možné aktéry rozvoje venkova charakterizovat jako veškeré formalizované instituce a jednotlivce, kteří se podílejí svými činnostmi na dění na venkově, či kteří jsou součástí venkova (Bínek a kol., 2009, s. 38). Existuje však mnoho možností kategorizace aktérů rozvoje venkova. Základní členění vychází z hierarchického postavení aktérů vzhledem k správní organizaci území, dle kterého lze rozlišovat aktéry na úrovni evropské, národní, krajské a lokální (viz tabulka č. 1).

Tabulka 1: Matice aktérů – prostorová úroveň versus typ sektoru

		SEKTORY		
		Veřejný	Podnikatelský	Neziskový
ÚROVEŇ	Evropská	Evropská komise (rámec SZP EU)	Nadnárodní zájmová uskupení (např. COPA a další svazy zemědělců, výrobců a producentů)	Sítě
	Národní	Ministerstva; Celostátní síť pro venkov	Celostátní zájmová uskupení	Spolky, svazy, sítě
	Krajská	Kraj; Vysoké školy; Krajská informační střediska	Podnikatelská sdružení	Nezisková sdružení
	Lokální	Obce – DSO, MAS; Obcí zřizované organizace	Podnikatelé, zemědělci	Zájmová sdružení, spolky

Zdroj: Svobodová (2009, s. 32)

Jak uvádí Galvasová (2007, s. 45) lze aktéry rozvoje venkova rozdělit také z věcného hlediska a to podle vztahu k řešenému problému či k připravovanému projektu následovně:

- **Podílející se (Shareholders)**, tj. aktéři, kteří jsou hlouběji zapojení do procesu řešení či přípravy, podílí se na něm (např. spolupracující obce a podnikatelé),
- **Zainteresovaní (Stakeholders)**, tj. aktéři, na které bude jistá aktivita působit (např. občané a jejich sdružení, návštěvníci aj.),
- **Dotčení (Placeholders)** – rozuměno na územním principu, tj. aktéři, v jejichž zájmovém území se aktivita realizuje (např. krajský úřad, správa chráněné krajinné oblasti či národního parku, ministerstvo).

Zařazení subjektů do jedné ze zmíněných skupin není absolutní, ale závisí na tématu či situaci. Dochází také k prolínání jednotlivých pozic.

3.2.2 Spolupráce při rozvoji venkova

Jak již bylo řečeno, je venkov velmi specifickým a různorodým prostorem, ve kterém důležitou roli rozvojového nástroje hraje právě spolupráce. Dle slovníku cizích slov (ABZ knihy, web©2005-2019) znamená spolupráci či kooperace „*součinnost, spolupůsobení lidí, kteří jsou zainteresováni na efektivním výsledném produktu svých společných aktivit*“.

Svobodová a kol. (2011, s. 93) uvádí různé faktory ovlivňující spolupráci. Mezi hlavní řadí účel, charakter a náplň činnosti (nalezení vhodného tématu), motivaci spolupráce subjektů (reálná možnost dosažení cílů), počet a charakter zapojených subjektů, formu spolupráce (odpovídající potřebám), ochotu spolupracovat a schopnosti zapojených aktérů, způsob financování (ve vztahu k činnosti), způsob dospívání k rozhodnutí a časové rozložení nákladů a výnosů.

Obecně se má za to, že malé obce nejsou dostatečně efektivní a nedokážou zajistit služby, které jsou ze zákona povinni zajistit. Z tohoto předpokladu se v České republice již několikrát hovořilo o možnostech slučování malých obcí, naštěstí však stále přednost dostává spolupráce obcí, která jak efektivitu, tak i zajištění povinných služeb pomáhá obcím zajistit (Čepelka a kol. 2015, s. 11).

Existuje několik forem spolupráce. Svobodová a kol. (2011, s. 93), zdůrazňuje, že je potřeba rozlišovat spolupráci mezi veřejným a soukromým (podnikatelským a neziskovým) sektorem a spolupráci v rámci veřejné správy, kterou lze dále dělit

na meziobecní, mezikrajskou, mezirezortní spolupráci státní správy a spolupráci nebo koordinaci mezi různými úrovněmi veřejné správy.

Čepelka a kol. (2015 s. 12) rozlišuje dvě formy spolupráce – dobrovolnou a nedobrovolnou, do první kategorie řadí dobrovolné svazky obcí, místní akční skupiny, euroregiony, ale i celostátní organizace, jako Sdružení místních samospráv České republiky, Svaz měst a obcí České republiky či Spolek pro obnovu venkova.

V České republice mohou obce spolupracovat na základě zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), který definuje tři možnosti spolupráce v oblasti samostatné působnosti. Nejsnazší formou spolupráce je uzavření smlouvy za účelem splnění konkrétního úkolu, vytvoření dobrovolného svazku obcí či založení právnické osoby.

Pro zkvalitnění spolupráce a dosažení synergického efektu je nezbytné zvolit vhodný typ a rozsah spolupráce a přiměřený počet spolupracujících subjektů, stanovení cíle a aktivity spolupráce, nastavení vnitřních mechanismů spolupráce a nastavení financování spolupráce (Bínek a kol., 2012, s. 5). Volba vhodné formy spolupráce je znázorněná v tabulce č. 2.

Tabulka 2: Volba vhodné formy spolupráce

Hlavní cíle spolupráce	Vhodná forma spolupráce
<ul style="list-style-type: none"> – Společné řešení problémů s nadobecním přesahem. – Realizace společných rozvojových projektů. – Formulace a prosazování zájmů přirozených regionů. – Koordinace rozvojových činností. 	svazek obcí
<ul style="list-style-type: none"> – Správa majetku. – Zajištění veřejných služeb. 	svazek obcí či společná právnická osoba podle obchodního zákoníku
<ul style="list-style-type: none"> – Řešení specifického problému. – Realizace projektu. 	smlouva uzavřená ke splnění konkrétního úkolu
<ul style="list-style-type: none"> – Výměna informací a zkušeností. – Společný postup při vyjednávání. 	není nezbytné formalizovat, partnerská obec, případně svazek obcí
<ul style="list-style-type: none"> – Cílenější zapojení podnikatelů a neziskových organizací do rozvoje regionu. 	místní akční skupina, lze i ve vazbě na svazek obcí

Bínek a kol. (2012, s. 5)

3.2.3 Dobrovolné svazky obcí

Základní rovinou spolupráce při rozvoji venkova je spolupráce meziobecní (Svobodová a kol., 2011, s. 94). Nejtypičtější formou spolupráce na této úrovni jsou dobrovolné svazky obcí (dále také „DSO“). V rámci provedeného dotazníkového šetření, do kterého se zapojilo 5200 starostů a starostek, považuje 27 % respondentů za nejvhodnější formu meziobecní spolupráce právě spolupráci na bázi DSO. Za nejvhodnější formu spolupráce pak 30% respondentů označilo spolupráci neformální (Jetmar, 2015, s. 17).

DSO jsou samostatnými právními osobami, jejichž úprava je zakotvena v § 49 a násl. zákona o obcích. Členy svazku mohou být pouze obce a svazky zajišťují společné plnění jejich úkolů v oblasti samostatné působnosti, předmět činnosti je vymezen v § 50 zákona o obcích. Svazek vzniká po schválení smlouvy zastupitelstvy členských obcí a může být zrušen jejich rozhodnutím. Občané obcí sdružených v dobrovolném svazku obcí mají právo se účastnit zasedání orgánů svazku, podávat písemné náměty a vyjadřovat se k rozpočtu a závěrečnému účtu svazku.

Jetmar (2015, s. 14) uvádí jako výhody této formy spolupráce vysokou variabilitu možností či řešení tematického zaměření, struktury orgánů DSO, financování či rozšiřování o nové členy. Dále uvádí, že se jedná o vyzkoušený a často využívaný model institucionalizované meziobecní spolupráce, kdy jsou představitelé místní samosprávy přímo zapojeni do rozhodovacího procesu. Nicméně jak podotýká Binek (2012, s. 4), je v současné době rozvojový potenciál řady DSO často nevyužitý, nejsou vyřešeny základní procesní, organizační a ekonomické otázky a často tak nedochází k požadovanému synergickému efektu.

DSO nejčastěji vznikají pro územně ucelený region, vymezený určitými přírodními, technickými či historickými hranicemi, nicméně mohou vznikat i svazky bez územní celistvosti, které se zaměřují na rozvoj určitých společných hodnot (Svobodová a kol., 2011, s. 94). Jak uvádí Jetmar (2015, s. 22), lze DSO rozdělit dle zaměření jejich činnosti na polyfunkční a monotematické. Polyfunkční DSO mají více než jeden hlavní předmět činnosti, zatímco monotematické DSO jsou specificky zaměřené na jednu oblast a často po dosažení vytyčeného cíle dochází k jejich zániku.

Dle Binka a kol., jsou svazky obcí označovány jako mikroregiony (2012, s. 4). Naproti tomu Slováková a kol. (2015, s. 12) uvádí, že pojem dobrovolný svazek obcí je často mylně zaměňován s pojmem mikroregion. Mikroregion pak definuje jako územní celek, tvořený soustavou venkovských obcí s horní hranicí počtu obyvatel 2000-5000, pro které je charakteristická správní a funkční struktura a vzájemné osobními vztahy obyvatel, vymezení přírodními, geografickými, historickými souvislostmi a sociálně-ekonomickými vztahy v území. Až následně dostávají mikroregiony formální právní podobu. Jak podotýkají Pápol a Pavlas (2006, s. 29), ani český právní řád s pojmem mikroregion nepracuje, užívá pouze pojem region. Autoři pak pojem mikroregion charakterizují dobrovolné sdružení obcí s různou právní subjektivitou. Mikroregion lze charakterizovat také jako zpravidla větší území, než je území jedné obce, které má společné znaky a problémy, či spádové území, ve kterém více subjektů (především obcí), spolupracuje na vyřešení společných problémů (Knoll, 2002, citovaný Pápolem a Pavlasem, 2006, s. 29).

Jak uvádí Binek a kol. (2012, s. 6) je pro rozvoj venkova nezbytně důležité, aby byla spolupráce založena na principu subsidiarity, kdy by mělo rozhodnutí a zodpovědnost náležet takovému stupni politického systému, který je nejbližší k občanům. Druhým důležitým faktorem podporujícím fungování DSO je jeho vnitřní, sdílená soudržnost, která může být tvořena na základě společné identity nebo na základě ztotožnění se se stejnými cíli a hodnotami. Jak dále dodává, fungují svazky obcí v praxi i jako prostorový rámec pro místní akční skupiny.

3.2.4 Místní akční skupiny

Druhou nejvýznamnější formu spolupráce v České republice na lokální úrovni představují místní akční skupiny (dále také „MAS“). Myšlenka MAS přišla do České republiky zhruba s desetiletým zpožděním poté, co vznikla v západní Evropě. Zlomovým okamžikem pro Českou republiku představoval vstup do Evropské unie v roce 2004. Od roku 2007 se místní akční skupiny staly uskupeními vytyčenými v rámci čtvrté osy Programu rozvoje venkova – tzv. osy LEADER (Svobodová, 2009, s. 37).

Slováková a kol. (2015, s. 13) definuje místní akční skupinu jako formálně ustanovenou organizaci, založenou na partnerství veřejné správy, podnikatelů a neziskových organizací. Veřejná správa pak může představovat pouze jednu polovinu,

druhá musí být tvořena právě podnikatelským sektorem a neziskovými organizacemi. MAS musí dále tvořit geograficky homogenní území s počtem obyvatel v rozmezí od 10 000 do 100 000 a mimo obce s počtem obyvatel vyšším než 25 000 (Kotásková, Korcová, 2013, s. 131). Základním cílem MAS je zlepšení kvality života a životního prostředí ve venkovských oblastech za využití dotačních prostředků. (NS MAS, 2019).

Místní akční skupiny sdružují nejen zástupce samospráv a jiných institucí, ale také občany mající zájem se podílet na rozvoji regionu. V propojení veřejného a soukromého sektoru je síla MAS a toto spojení by mělo vést k úspěšnému rozvoji regionu, který dále povede ke zvýšení konkurenceschopnosti a zlepšení životních podmínek v regionu. Zapojení podnikatelského sektoru je nesmírně důležité pro provázání představ zástupců veřejné správy a představitelů podniků o směřování rozvoje území a možnosti vytvoření vhodného prostředí pro jejich realizaci (Binek a kol., 2011, s. 97). Jak již bylo řečeno, MAS staví na principu partnerství, spočívajícího ve funkční spolupráci různých subjektů, kde je důležitý vyvážený a reprezentativní výběr členů z různých socioekonomických sektorů daného území a to jak z veřejného tak ze soukromého sektoru, kdy zástupci soukromého sektoru musí tvořit nejméně 50 % místního partnerství (Svobodová, 2009, s. 37-38).

Dle Galvasové a kol. (2007, s. 105) však stále nejsou doladěny některé vazby MAS, a v praxi tak MAS často vznikají na platformě svazků obcí, kde v totožném území sdružujícím několik svazků, se vytvoří další rozvojová úroveň zapojující novou skupinu aktérů. V některých případech, kdy počet obcí na území MAS převyšuje počet subjektů soukromého sektoru, vstupuje do MAS namísto jednotlivých obcí svazek obcí, do něhož jsou tyto obce začleněny – poté například MAS působící na území téměř celého okresu může být vytvořena pouze dvěma podnikateli, třemi neziskovými organizacemi a čtyřmi svazky obcí, a podmínky pro vytvoření místní akční skupiny jsou tímto naplněny, ačkoliv by správně měla být základna této MAS vytvořena například 60 obcemi (namísto 4 svazků obcí) a v protíváze 60 subjekty soukromého sektoru (Svobodová, 2011, s. 96). Jak uvádí Svobodová (2009, s. 77), hlavní bariérou fungování MAS v území je především neznalost aktérů, jaké možnosti MAS nabízí a jak jich efektivně využít.

3.2.5 Nástroje rozvoje venkova

Nástroje rozvoje lze v obecné rovině charakterizovat jako pomůcky k výkonu či podpoře nějaké činnosti. V kontextu rozvoje venkova lze pojem nástroj definovat jako obecný pojem pro všechny prostředky, které napomáhají k dosažení rozvojových cílů daného území (Binek a kol., 2009, s. 59).

Základní členění nástrojů rozvoje, které je přijímáno, je rozdělení nástrojů na finanční a nefinanční. Toto rozdělení dále rozpracovávají Wokoun, Mates a kol. (2006, s. 28), kteří navrhli novou strukturu nástrojů, kdy do nástrojů nefinančních řadí administrativní nástroje (legislativa), institucionální nástroje (instituce, strategické plánování, programování, řízení rozvoje) a věcné nefinanční nástroje (poradenství, propagace). Nástroje finanční poté rozdělují na neinvestiční a investiční pobídky (dotace, granty, úvěry, záruky), kapitálové podílctví, daňová zvýhodnění a rozpočtová zvýhodnění (dotace).

Jiné členění nástrojů rozvoje venkova předkládá Binek a kol. (2009, s. 60-61), který nástroje rozvoje venkova rozděluje následovně:

- administrativní nástroje (legislativa, postupy, závazné procedury a organizační normy),
- koncepční nástroje (strategie, programy, plány, politické deklaráce, územně-plánovací dokumenty a pozemkové úpravy),
- institucionální nástroje (instituce, spolupráce a regionální management),
- věcné nástroje (infrastruktura, poskytnutí prostor, služeb a hmotného plnění, poradenství),
- sociálně-psychologické nástroje (vzdělávání, komunikace a motivace),
- finanční nástroje (systémy finančních podpor, dotace a granty).

Důležitou otázkou uplatnění nástrojů rozvoje je vhodnost jejich společného užití k rozvoji území, kdy je třeba snažit se nalézt optimální kombinaci nástrojů pro dané aplikační území a to s ohledem na potenciální dopady, či schopnost aktérů nástroje využít.

3.2.6 Rozvoj venkova v kontextu SPZ EU

Jedním z využívaných nástrojů podpory venkova je Společná zemědělská politika (dále také „SPZ“). SPZ vznikla v roce 1957 na základě uzavření Římských smluv, které vytyčily pět hlavních cílů SPZ – zvýšení produktivity v zemědělství, zvýšení příjmů v zemědělství, stabilizaci trhu, zabezpečení potravinové soběstačnosti a dostupnost cenově přijatelných potravin (Tomšík, 2013, s. 74-75).

V průběhu let prodělala SZP několik reforem. Jednou z nejzásadnějších z pohledu rozvoje venkova byla tzv. Agenda 2000 pro programové období 2000–2006, která rozdělila SPZ na dva pilíře – první, který se zaměřuje především na zemědělskou produkci a druhý pilíř, který se soustřeďuje na podporu rozvoje venkova. Základní myšlenou Agendy 2000 bylo udržitelné zemědělství respektující standardy ochrany životního prostředí. Poprvé byl použit termín „multifunkční zemědělství“, zaměřující se mimo produkce také na krajinytvorbu a další environmentální opatření. Cílem Agendy 2000 bylo vytvořit „evropský model zemědělství“, který představuje zemědělství multifunkční, konkurenceschopné a stabilizující (König, 2009, s. 222-223).

V současné době se SPZ opírá o fungování třech základních principů – fungování jednotného zemědělského trhu v rámci EU, zvýhodnění produkce ze zemí EU (vývozní dotace a ochranná cla), a principu finanční solidarity (Svobodová, 2009, s. 22).

Společná zemědělská politika byla do roku 2006 financována z Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu (dále také „EAGGF“), který se řadil mezi strukturální fondy a vznikl v důsledku principu finanční solidarity. Během 70. let minulého století bylo zásluhou SPZ dosaženo potravinové soběstačnosti v klíčových zemědělských komoditách, čemuž nasvědčuje i fakt, že na přelomu 70. – 80. let 20. století bylo prostřednictvím tohoto fondu čerpáno až 70 % rozpočtu EU. Během 80. – 90. let se však dostavily i negativní projevy intervencí SPZ. V důsledku vysokých podpor v zemědělství docházelo k přebytkům, které musely být dále finančně dotovány. Podpora intenzivní formy zemědělství navíc vedla mimo jiné také ke zhoršování životního prostředí (Pělucha, 2012, s. 81-83).

V roce 2007 došlo k rozdělení tohoto fondu na dva samostatné fondy, které se již neřadí mezi strukturální, a to: Evropský zemědělský záruční fond (dále také „EAGF“), který se zaměřuje především na financování intervenčních zásahů na podporu příjmů

zemědělců, a Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (dále také „EAFRD“), soustřeďující se na zvyšování konkurenceschopnosti zemědělství, zlepšování životního prostředí, péči o krajinu, podporu podnikání a zlepšování životních podmínek obyvatelstva ve venkovských oblastech (Tomšík, 2013 s. 76).

3.3 Charakteristika programových období EU

Evropská unie usiluje o dosažení cílů své regionální a strukturální politiky během sedmiletých cyklů. Před zahájením nového programového období vypracovávají jednotlivé členské státy vždy nové programové dokumenty. V těchto dokumentech je stanoven rozpočet a jsou definovány cíle a priority pro dané programové období, které se členské země snaží dosahovat a naplňovat v souladu se základními strategickými dokumenty EU (MMR ČR, © 2015, s. 3).

První programové období, do kterého se Česká republika zapojila, probíhalo v letech 2000-2006, pro ČR respektive až od roku 2004, a to vzhledem ke vstupu do EU v tomto roce. Následovalo další sedmileté programové období v letech 2007-2013 a konečně programové období v letech 2014-2020. Srovnání cílů, finančních nástrojů a celkové alokace finančních prostředků pro ČR během jednotlivých programových období je znázorněno v tabulce č. 3. Programová období 2007-2013 a 2014-2020 jsou detailněji rozebrána v následujících kapitolách.

Tabulka 3: Srovnání programových období

Období	Cíle	Finanční nástroje	Celková alokace pro ČR
2004-2006	Cíl 1 – Podpora rozvoje zaostávajících regionů Cíl 2 – Podpora oblastí potýkajících se s restrukturalizací Cíl 3 – Podpora politiky zaměstnanosti a vzdělávání	6 finančních nástrojů: FS, ERDF, ESF, FIGG, EAGGF (orientační a záruční sekce)	2,43 mld. EUR
2007-2013	Cíl 1 – Konvergence Cíl 2 – Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost Cíl 3 – Evropská územní spolupráce	3 finanční nástroje: FS, ERDF, ESF	26,5 mld. EUR
2014-2020	Cíl 1 – Investice pro růst a zaměstnanost Cíl 2 – Evropská územní spolupráce	5 finančních nástrojů: EFRR, ESF, FS, EZRV, ENRF	23,96 mld. EUR

Zdroj: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR (© 2015, s. 3)

3.3.1 Programové období 2007 – 2013

V programovém období 2007 – 2013 sledovala politika soudržnosti EU tři cíle – cíl Konvergence, cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost a cíl Evropská územní spolupráce. Tyto cíle byly naplňovány prostřednictvím jednotlivých operačních programů. V programovém období 2007-2013 bylo na politiku soudržnosti z rozpočtu EU vyčleněno přes 347 miliard eur, ze kterých měla Česká republika možnost čerpat 26,5 miliard eur. Avšak i přes veškerou snahu se České republice nepodařilo vyčerpat všechny přidělené finanční prostředky a v roce 2013 tak Česká republika přišla o 0,4 miliardy eur a následně v roce 2014 ještě o 0,3 miliardy eur (MMR ČR, © 2015, s. 3).

Pro programové období 2007 – 2013 byl jako základní strategický dokument pro oblast rozvoje venkova a zemědělství v České republice vypracován Národní strategický plán rozvoje venkova (dále také „NSPRV“), který vycházel ze třech hlavních strategických priorit EU – ekonomického růstu, vytváření nových pracovních míst a udržitelného ekonomického rozvoje (Svobodová, 2009, s. 26). NSPRV zajišťoval vazby mezi obecnými cíli rozvoje venkova zemí EU (vyjádřené nařízením Rady (ES) č. 1698/2005) a cíli rozvoje venkova ČR, které odpovídají rozvojovým osám. Toto nařízení je základním dokumentem, který stanovuje základní pravidla podpory na rozvoj venkova, stanovuje priority, vymezuje cíle, strategický kontext a pravidla partnerství, programování, hodnocení, monitorování a kontrolu (Pělucha, 2006, s. 8).

NSPRV byl během programového období 2007 – 2013 v České republice realizován prostřednictvím Programu rozvoje venkova ČR (dále také „PRV“), vymezeným a určeným pro celé území České republiky s výjimkou hlavního města Prahy, jež nesplňovalo podmínku cíle konvergence (NSPRV, 2006, s. 26). Program rozvoje venkova měl přispět k dosažení cílů stanovených v NSPRV, tj. k rozvoji venkova ČR na bázi udržitelného rozvoje, zlepšení stavu životního prostředí a snížení negativních vlivů intenzivního zemědělství. Program měl nadále umožnit vytvoření podmínek pro konkurenceschopnost ČR v základních potravinářských komoditách, podpořit rozšiřování a diverzifikaci ekonomických aktivit na venkově s cílem rozvíjet podnikání, vytvářet nová pracovní místa a zvýšit sounáležitost obyvatel venkovských oblastí (PRV, 2013, s. 11).

Program rozvoje venkova je členěn na čtyři základní osy, přičemž každá z nich naplňuje některý z cílů PRV. Dle jednotlivých opatření jsou poté osy využívány pro rozvoj venkova a zemědělství (viz tabulka č. 4).

Tabulka 4: Osy a opatření PRV ČR na období 2007 – 2013

Rozvojové osy PRV	Zaměření jednotlivých opatření v rámci dané rozvojové osy
OSA I. Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví	I. 1 Restrukturalizace a rozvoj fyzického kapitálu a podpora inovací <i>I.1.1 Modernizace zemědělských podniků</i> <i>I.1.2 Investice do lesů</i> <i>I.1.3 Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům</i> <i>I.1.4 Pozemkové úpravy</i>
	I.2 Přechná opatření pro ČR a ostatní členské státy EU <i>I.2.1 Seskupení producentů</i>
	I.3 Podpora vědomostí a zdokonalování lidského potenciálu <i>I.3.1 Další odborné vzdělávání a informační činnost</i> <i>I.3.2 Zahájení činnosti mladých zemědělců</i> <i>I.3.4 Využívání poradenských služeb</i>
OSA II. Zlepšování životního prostředí a krajiny	II.1 Udržitelné využívání zemědělské půdy <i>II.1.1 Platby za přírodní znevýhodnění poskytované v horských oblastech a platby poskytované v jiných oblastech</i> <i>II.1.2 Platby v rámci oblasti Natura 200 na zemědělské půdě a Rámcové směrnice pro vodní politiku 2000/60/ES</i> <i>II.1.3 Agroenvironmentální opatření</i>
	II. 2 Udržitelné využívání lesní půdy <i>II.2.1 zalesňování zemědělské půdy</i> <i>II.2.2 Platby v rámci Natury 2000 v lesích</i> <i>II.2.3 Lesnicko-environmentální platby</i> <i>II.2.4 Obnova lesního potenciálu po kalamitách a podpora společenských funkcí lesů</i>
OSA III. Kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova	III.1 Diverzifikace hospodářství venkova <i>III.1.1 Diverzifikace činností nezemědělské povahy</i> <i>III.1.2 Podpora základních podniků a jejich rozvoje</i> <i>III.1.3 Podpora cestovního ruchu</i>
	III.2 Zlepšení kvality života ve venkovských oblastech <i>III.2.1 Obnova a rozvoj vesnic, občanské vybavení a služby</i> <i>III.2.2 Ochrana a rozvoj kulturního dědictví</i>
	III.3 Vzdělávání a informování hospodářských subjektů působících v oblastech v rámci dané osy <i>III.3.1 Vzdělávání a informace</i>
OSA IV. LEADER	IV.1 Implementace místních rozvojových strategií (zakládání MAS, realizace strategií)
	IV.2 Realizace projektů spolupráce

Zdroj: Svobodová (2009, s. 27-28)

3.3.2 Programové období 2014 – 2020

V pořadí již třetí sedmiletý cyklus, ve kterém Evropská unie realizuje svoji politiku soudržnosti, má v maximální míře přispět ke splnění cílů stanovených ve Strategii EU 2020. Strategie EU 2020 neboli Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění, představuje stěžejní koncepci rozvoje EU v letech 2010 – 2020 (Provazníková, 2015, s. 145). Strategie, jež má z EU učinit inteligentní a udržitelnou ekonomiku podporující začlenění a vykazující vysokou úroveň zaměstnanosti, produktivity a sociální soudržnosti, předkládá tři vzájemně se posilující priority (Evropská komise, 2010, s. 5):

- **Inteligentní růst:** spočívající v rozvoji ekonomiky založené na znalostech a inovacích.
- **Udržitelný růst:** spočívající v podpoře konkurenceschopnější a ekologičtější ekonomiky méně náročné na zdroje.
- **Růst podporující začlenění:** spočívající v podpoře ekonomiky s vysokou zaměstnaností, která se bude vyznačovat sociální a územní soudržností.

Programové období 2014 – 2020 z velké části pokračuje v systému využívání evropských fondů. Přesto však došlo k několika změnám, a to jak na evropské tak české úrovni. Na evropské úrovni došlo k zahrnutí dříve samostatně fungujícího Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD) a Evropského námořního a rybářského fondu (dále také „EMFF“) pod jednotný rámec Evropských strukturálních a investičních (dále také „ESI“) fondů, čerpání prostředků z ESI fondů bylo nově navázáno na cíle Strategie Evropa 2020 a došlo ve všech členských zemích k zavedení strategického dokumentu Dohody o partnerství, nahrazující Národní strategický a referenční rámec z předchozího programového období (MMR ČR, © 2015, s. 5).

Dalšími změnami v programovém období 2014 – 2020 na evropské úrovni je snížení počtu cílů a to pouze na dva – cíl Investice pro růst a zaměstnanost a cíl Evropská územní spolupráce (MMR ČR, © 2015, s. 4). Cíl Investice pro růst a konkurenceschopnost se v EU týká 272 regionů a spadá pod něj i celé území ČR včetně Prahy. Financován je tento cíl prostřednictvím Evropského fondu pro regionální rozvoj (dále také „ERDF“), Evropského sociálního fondu (dále také „ESF“) a Fondu soudržnosti (dále také „FS“) a na jeho financování je počítáno s alokací cca 97,6 % prostředků vyčleněných na politiku soudržnosti. Cíl Evropská územní spolupráce podporuje další integraci na úrovni přeshraniční, mezinárodní

a meziregionální. V ČR se jedná o pět operačních programů financovaných z ERDF (Provazníková, 2015, s. 146).

Na úrovni české je poté nejvýraznější změnou snížení počtu programů – došlo k redukci počtu tematických operačních programů a zavedení jednoho Integrovaného regionálního operačního programu místo sedmi původních regionálních. Dále došlo ke sjednocení metodického prostředí a zavedení informačního systému MS 2014+, což vše vedlo ke zjednodušení celého procesu čerpání finančních prostředků především pro koncové uživatele (Provazníková, 2015, s. 167).

Pro programové období 2014 – 2020 byly pro Českou republiku z ESI fondů vyčleněny finanční prostředky ve výši necelých 24 miliard eur, které ČR čerpá prostřednictvím jedenácti tematických programů, zobrazených v tabulce č. 5 (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, © 2015, s. 2).

Tabulka 5: Přehled programů ESI fondů

Program	Řídící orgán	Fond	Alokace v €
OP D – Operační program Doprava	MD	ERDF, FS	4 695 769 435
IROP – Integrovaný regionální operační program	MMR	ERDF	4 640 699 371
OP PIK – Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost	MPO	ERDF	4 331 062 617
OP VVV – Operační program Výzkum, vývoj a vzdělání	MŠMT	ERDF, ESF	2 768 062 110
OP ŽP – Operační program Životní prostředí	MŽP	FS, ERDF	2 636 592 864
PRV – Program rozvoje venkova	MZe	EAFRD	2 305 673 996
OP Z – Operační program Zaměstnanost	MPSV	ESF	2 145 737 492
OP TP – Operační program technická pomoc	MMR	FS	223 704 582
OP PPR – Operační program Praha – pól růstu	MHMP	ERDF, ESF	201 590 104
OP R – Operační program Rybářství	MZe	EMFF	31 108 015
Programy Evropské územní spolupráce (EÚS)	MMR, zahraniční instituce	ERDF	339 668 268

Zdroj: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR (© 2015, s. 8)

3.4 Integrovaný přístup LEADER

Iniciativa společenství LEADER vznikla již na počátku 90. let, kdy umožňovala realizaci unijních programů a opatření zaměřených na rozvoj venkova prostřednictvím místních akčních skupin (Svobodová, 2009, s. 69). Samotné označení LEADER je zkratkou „Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale“ neboli „Propojení aktivit rozvíjejících venkovskou ekonomiku“ (NSMAS ČR, 2015, s. 4).

Od svých počátků prodělal přístup LEADER již pět vývojových fází, které vedly ke vzniku propracovaného nástroje řešení problémů venkova, jež dosahuje prokazatelných výsledků (Tomšík, 2009, s. 143). V současné době představuje integrovaný přístup LEADER jednu z inovativních součástí politiky rozvoje venkova. Metoda je založená na principu „zdola nahoru“ a představuje celostní přístup, při jehož implementaci je kladen důraz na zachování vzájemných vazeb mezi jednotlivými aspekty venkovského života (EU, 2006, s. 5). Všechny projekty a nápady by tedy měly vznikat z řad místních aktérů, nikoliv z krajské, státní či evropské úrovně (NSMAS ČR, 2015, s. 4). Filozofie metody LEADER vychází především z myšlenky, že pouze místní aktéři dobře znají silné a slabé stránky regionu a jsou tedy schopni sami a dobře řešit jeho problémy (Slováková a kol., 2015, s. 13).

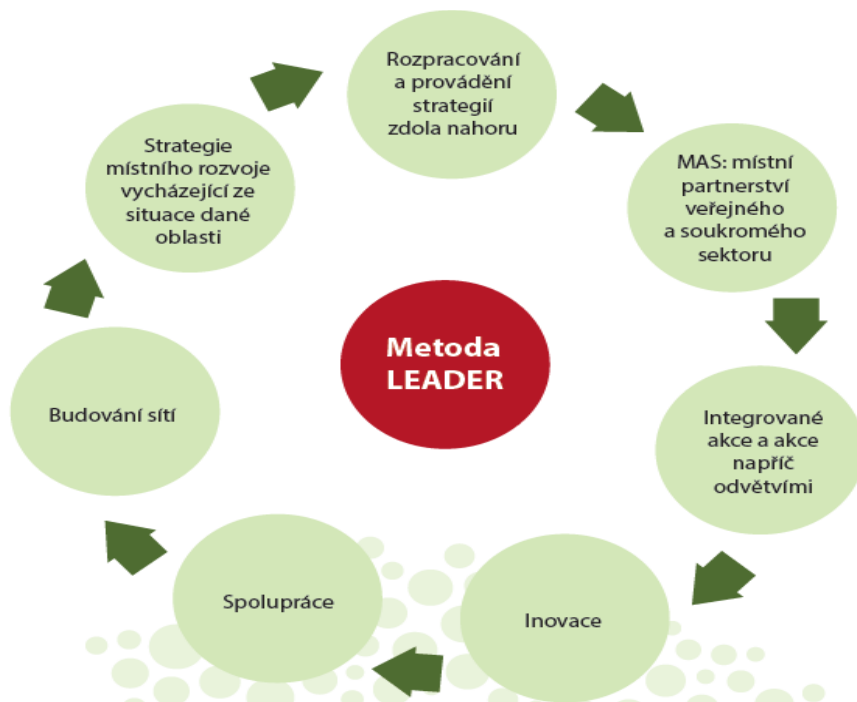
Jako sedm klíčových principů metody LEADER uvádí Svobodová (2009, s. 38) tyto:

- strategie místního rozvoje podle jednotlivých oblastí,
- vypracování a provádění strategie „zdola nahoru“,
- partnerství soukromého a veřejného sektoru (místní akční skupiny),
- víceodvětvové akce,
- inovativnost v řešení,
- spolupráce a to uvnitř a mezi MAS,
- vytváření sítí, tj. volné sdružování MAS do asociací a sítí.

Tyto základní principy, které jsou uznávány napříč Evropskou unií a postupně také mimo ni, je potřeba rozumět jako soubor vzájemně se doplňujících nástrojů, které společně

vedou k dynamickému a vyváženému rozvoji venkova (EU, 2006, s. 8-14). Všechny klíčové principy včetně jejich posloupnosti jsou znázorněny na obrázku č. 2.

Obrázek 2: Principy metody LEADER

Zdroj: NSMAS ČR (2015, s. 5)

Přístup LEADER by měl významně přispívat v rámci širšího rozvoje venkova ke vzniku nových pracovních příležitostí mimo sektor zemědělství a napomáhat tak ke stabilizaci venkovského obyvatelstva a zamezit tak vylidňování odlehlých venkovských oblastí (Binek, 2009, s. 50). Charakteristickým rysem přístupu LEADER je jeho dobré fungování v různorodých a rozmanitých typech venkovských oblastí, které jsou pro evropský venkov typické.

3.4.1 Vývoj LEADER v EU a v ČR

Metoda LEADER vznikla v rámci stejnojmenné iniciativy EU již v roce 1991 a jejím hlavním cílem bylo intenzivně podporovat rozvoj venkova prostřednictvím místních obyvatel – venkovanů (NSMAS ČR, © 2015, s. 12). „LEADER měl podpořit a také podpořil environmentální, ekonomické, sociální a kulturní rozměry venkova – při zachování rozmanitosti venkovských oblastí“ (Analýza možností, 2010, s. 10).

V patnácti „starých“ členských zemích EU byla nejprve v letech 1991-1993 realizována metoda LEADER I, která v následujícím období 1994-1999 byla nahrazena modifikovanou iniciativou nazvanou LEADER II. V programovém období 2000 – 2006 vstoupila iniciativa do své třetí fáze tentokrát pod názvem LEADER+. V letech 2007 – 2013 se již osvědčený přístup LEADER stal součástí politiky rozvoje venkova jako čtvrtá tematická osa Programu rozvoje venkova (Tomšík, 2009, s. 143-158).

Novým členským zemím, jež vstoupily, obdobně jako ČR, do EU 1. 5. 2004, nebyla iniciativa LEADER ve zkráceném programovém období 2004-2006 ještě zpřístupněna a plně se jim otevřela až v novém programovém období 2007-2013. Přesto v gesci MMR a Ministerstva zemědělství (dále také „MZe“), hlavních gestorů problematiky rozvoje venkova v předchozím období, vznikly obdobné programy, které byly financovány z národních prostředků (Pělucha, 2006, s. 126). V roce 2004 tak vznikl tzv. „Český LEADER“, jehož garantem se stalo MZe a pod jeho vedením probíhal český LEADER až do roku 2008.

Do iniciativy LEADER+ bylo v České republice pilotně zapojeno a své strategie realizovalo 10 MAS. V programovém období 2007 – 2013 se během prvního kola v roce 2008 do iniciativy LEADER v rámci Programu rozvoje venkova zapojilo 48 MAS a během druhého kola v následujícím roce dalších 32 MAS. Neprodleně poté bylo na základě rozhodnutí MZe dodatečně podpořeno dalších 32 MAS. Do iniciativy LEADER tak bylo v programovém období 2007-2013 v České republice zapojeno celkem 112 MAS (NSMAS, © 2015, s. 12).

Ve stávajícím programovém období 2014 – 2020 je iniciativa LEADER i nadále součástí politiky rozvoje venkova. Tato iniciativa byla však ještě rozšířena a vznikl tak nástroj Komunitně vedený místní rozvoj (dále také „CLLD“), který vedl k rozšíření možností financování projektů realizovaných v rámci rozvojových strategií MAS (NSMAS, © 2015, s. 13).

3.4.2 Komunitně vedený místní rozvoj (CLLD)

Pro programové období 2014-2020 byl nově zaveden specifický nástroj Komunitně vedený místní rozvoj, z angl. Community-led Local Development, který má ve stávajícím programovém období zajistit aktivaci a využití místního potenciálu. CLLD nepředstavuje zcela nový nástroj, avšak navazuje na iniciativu LEADER a zakládá na sedmi principech

této osvědčené metody. Jeho specifičnost spočívá v jeho integrovaném charakteru, jelikož umožňuje podporu široké škály rozvojových opatření a aktivit, a tím dosahuje synergických efektů (MMR, 2018a, s. 4-5). V Metodickém pokynu pro využití integrovaných nástrojů v programovém období 2014 – 2020 (MMR, 2018b, s. 13) je CLLD definován jako: *„místní rozvoj vedený místními akčními skupinami, který se uskutečňuje na základě integrovaných a víceodvětvových strategií místního rozvoje zaměřených na dotyčnou oblast. Rozvoj je koncipován s ohledem na místní potřeby a potenciál a zahrnuje inovativní prvky v místních souvislostech, vytváření sítí a příp. spolupráci MAS.“*

Nástroj CLLD je určen pro převážně venkovská území, přičemž území, ve kterém je nástroj využíván, musí mít mezi 10 000-100 000 obyvateli. Využít tento nástroj smějí také města s počtem obyvatel do 25 000 obyvatel (Binek a kol., 2015, s. 73). CLLD se zaměřuje na konkrétní subregionální území a je realizován místními akčními skupinami, které splněním standardů prokázaly, že jsou schopny podílet se na implementaci programů financovaných prostřednictvím fondů EU a požádaly o podporu své strategie, jejíž schválení je základním předpokladem pro možnost implementace CLLD v příslušném území. Takovýchto MAS působí v ČR v současné době okolo 180 (MMR, 2018a, s. 6).

Nejvýraznější změnou CLLD oproti metodě LEADER je jeho multifondové financování. Nástroj CLLD umožňuje místním akčním skupinám nově čerpat finanční prostředky na své rozvojové projekty i z jiných operačních programů než pouze z Programu rozvoje venkova, jak tomu bylo v předchozím období při aplikaci metody LEADER. Značnou výhodou aplikace CLLD je pak jeho relativně nízká nákladovost a zároveň efektivní zacílení investic (Binek a kol., 2015, s. 73).

Podmínkou pro financování realizace strategie komunitně vedeného místního rozvoje (dále také „SCLLD“) z fondů EU je její úspěšné absolvování schvalovacího procesu, během kterého je ověřováno, zda je SCLLD v souladu s příslušnými programy ESI fondů. Administrátorem schvalovacího procesu je MMR, věcnou stránku SCLLD posuzují řídicí orgány jednotlivých programů. Na podporu schválených SCLLD byly vyčleněny finanční prostředky v celkové výši téměř 16,9 miliard Kč, z toho pro Integrovaný regionální operační program (dále také „IROP“) téměř 10 miliard Kč, pro Program rozvoje venkova přes 4,8 miliardy Kč, pro Operační program Zaměstnanost (dále také „OP Z“) cca 1,8 miliardy Kč a pro Operační program Životní prostředí (dále také „OP ŽP“) přibližně

0,24 miliardy Kč (MMR, 2018a, s. 7). Alokace finančních prostředků pro jednotlivé výzvy je zobrazena v tabulce č. 6.

Tabulka 6: Výzvy na podporu strategií CLLD

Program ESIF	Název výzvy	Alokace (tis. Kč)
IROP	Podpora pořízování a uplatňování dokumentů územního rozvoje – integrované projekty CLLD	100 000
	Udržitelná doprava – integrované projekty CLLD	1 700 000
	Kulturní dědictví – integrované projekty CLLD	450 000
	Sociální infrastruktura – integrované projekty CLLD	2 000 000
	Sociální podnikání – integrované projekty CLLD	1 000 000
	Zvyšování kvality a dostupnosti infrastruktury pro vzdělávání a celoživotní učení – integrované projekty CLLD	2 000 000
	Integrovaný záchranný systém – integrované projekty CLLD	500 000
	Deinstitucionalizace psychiatrické péče – integrované projekty CLLD	200 000
	Zlepšení řídicích a administrativních schopností MAS*	2 000 000
	*Podpora místních akčních skupin, nikoliv integrovaných projektů realizovaných v rámci strategií CLLD	2 000 000
PRV	19.2.1 Podpora provádění operací v rámci komunitně vedeného místního rozvoje	4 458 531
	19.3.1 Příprava a provádění činností spolupráce místní akční skupiny	405 000
OP Z	Výzva pro MAS na podporu strategií komunitně vedeného místního rozvoje	1 816 957
OP ŽP	87. výzva Ministerstva životního prostředí	52 941
	88. výzva Ministerstva životního prostředí	188 235

Zdroj: MMR (2018a, s. 7)

4 Vlastní práce

4.1 Mikroregion Nechanicko

Dobrovolný svazek obcí Mikroregion Nechanicko byl založen 16 zakladatelskými obcemi dne 4. října 2001. Později se k mikroregionu připojili další čtyři obce a v současné době tak Mikroregion Nechanicko sdružuje 20 obcí (viz příloha č. 1). Mikroregion byl založen s cílem zajistit harmonický rozvoj celého území svazku, zprostředkovat komunikaci s institucemi veřejné správy a umožnit získávání investic. Mikroregion vyvíjí intenzivní činnost za účelem rozvoje území a zpracovává rozvojové projekty. Dalším ze základních cílů, které má mikroregion naplňovat, je i podpora cestovního ruchu (Mikroregion Nechanicko, 2015, s. 5). Za účelem zajistit efektivnější poskytování veřejných služeb občanům se Mikroregion Nechanicko zapojil do projektu Svazu měst a obcí „Posilování administrativní kapacity obcí na bázi meziobecní spolupráce“ Projekt je zaměřen na vytvoření a provoz Center společných služeb (dále také „CSS“) v rámci dobrovolných svazků obcí. Služeb centra mohou využít obce, jejich orgány a také jimi zřízené organizace. V rámci těchto CSS jsou poskytovány služby v oblasti veřejné správy s důrazem na samosprávné kompetence, ale i v přenesené působnosti. V rámci příkladů dobré praxe jsou sdíleny s ostatními starosty obcí obdobné či stejné problémy obcí či změny v legislativě (Mikroregion Nechanicko, © 2020).

S novým programovým obdobím EU v letech 2014 – 2020 a novými podmínkami čerpání dotací jak z tuzemských tak ze zahraničních zdrojů vyvstala z řad zástupců členských obcí potřeba aktualizovat stávající Strategický plán rozvoje Mikroregionu Nechanicko z roku 2002. V průběhu roku 2014 tak vznikl nový základní rozvojový dokument regionu, který na základě analýzy aktuálního stavu regionu a identifikovaných potřeb určuje hlavní směry rozvoje mikroregionu. Vizí Strategického plánu rozvoje Mikroregionu Nechanicko 2014 – 2020 je vytvořit stabilizovaný venkovský region s čistým životním prostředím a rozvinutou infrastrukturou, opravenými silnicemi a zrekonstruovanými objekty volnočasových aktivit a občanské vybavenosti, vybudovat síť cyklostezek a kvalitní infrastrukturu pro cestovní ruch, zajistit všechny veřejné služby včetně sociálních služeb pro seniory a dosáhnout atraktivity regionu pro život místních obyvatel (Mikroregion Nechanicko, 2015 s. 3-50).

Pro naplnění vize byly stanoveny tři priority a k nim jednotlivá opatření, jak je uvedeno v tabulce č. 7.

Tabulka 7: Stanovené priority a opatření

Priority	1. INFRASTRUKTURA A ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ	2. EKONOMIKA A SPOLUPRÁCE	3. KVALITA ŽIVOTA V REGIONU
Opatření	1. 1 Dopravní infrastruktura a dostupnost	2. 1 Podpora podnikání a rozvoj cestovního ruchu	3. 1 Veřejné služby
	1. 2 Infrastruktura životního prostředí	2. 2 Vzájemná spolupráce	3. 2 Kultura a volnočasové aktivity
	1. 3 Péče o krajinu a krajinnotvorné prvky		3. 3 Hřbitovy
			3. 4 Kvalita bydlení

Zdroj: Mikroregion Nechanicko (2015, s. 51)

Z iniciativy Mikroregionu Nechanicko a sousedních mikroregionů – Mikroregionu obcí Památkové zóny 1866 a Mikroregionu Urbanická brázda, vznikla v roce 2007 MAS Hradecký venkov. Zakládající členové tuto organizaci vytvořili za účelem strategické koordinace místního regionálního rozvoje a řešení společných problémů v území. Mezi mikroregionem a MAS existuje tak značná provázanost a vysoká míra spolupráce.

4.2 Místní akční skupina Hradecký venkov

V roce 2007 byla za účelem strategické koordinace založena obecně prospěšná společnost Hradecký venkov. Z rozhodnutí správní rady obecně prospěšné společnosti Hradecký venkov poté vznikla Místní akční skupina Hradecký venkov (dále také „MAS HV“) a to jako samostatné územní pracoviště, které má své rozhodovací, schvalovací a kontrolní orgány v souladu se schváleným statutem společnosti. Vznik MAS je datován taktéž roku 2007. V současné době MAS Hradecký venkov působí na území 63 obcí v Královéhradeckém kraji a sdružuje celkem 44 členů ze sektoru soukromého a veřejného (MAS Hradecký venkov, 2016, s. 8-11).

Cílem místní akční skupiny je především koordinovat rozvoj regionu ve všech oblastech, podporovat multifukční zemědělství a zároveň chránit životní prostředí, propagovat region a nadále rozvíjet jeho turistický potenciál, posuzovat a koordinovat projekty vedoucí k rozvoji území, podporovat malé a střední podnikání v regionu, poskytovat vzdělávací, informační a poradenskou činnost, komunikovat s orgány státní správy a samosprávy při spolupráci na rozvoji regionu, zajišťovat činnosti spojené se spoluprací s orgány Evropské unie v rámci rozvoje regionu a další.

4.2.1 Historie MAS Hradecký venkov

MAS Hradecký venkov vznikla vzájemnou spoluprací a partnerstvím mezi svazky obcí Nechanicko, Obcemi památkové zóny 1866 a Urbanickou brázdou. Tyto mikroregiony spolupracovaly na společných projektech již od roku 2005, kdy byly podepsány partnerské smlouvy, a postupně začaly do dění a rozvoje regionu zapojovat další subjekty. Jejich úspěšná spolupráce vyvrcholila v roce 2007, kdy bylo využito zkušeností, poznatků a navázaných partnerství jednotlivých regionů a byla tak založena obecně prospěšná společnost Hradecký venkov za účelem strategické koordinace rozvoje regionu. Později se k již existující MAS připojil mikroregion Hustířanka a několik dalších obcí, naopak obec Kuks se od MAS Hradecký venkov odpojila a stala se členem sousedící MAS. V současné době tak MAS sdružuje 44 členů ze soukromého a veřejného sektoru (viz příloha č. 2). Početní a procentuální zastoupení členů z jednotlivých sektorů je uvedeno v tabulce č. 8.

Tabulka 8: Zastoupení členů MAS dle sektoru

Sektor	Absolutní vyjádření	Relativní vyjádření	Počet hlasovacích práv
Veřejný	21	47,73%	21
Soukromý – neziskový	15	34,09%	15
Soukromý – podnikatelský	8	18,18%	8
Celkem	44		44

Zdroj: MAS Hradecký venkov (© 2019)

Od prvopočátků existence MAS Hradecký venkov projevovali velký zájem o iniciaci činností směřujících ke koncepčnímu rozvoji regionu a k navázání spolupráce mezi jednotlivými obcemi a městy především představitelé veřejného a neziskového sektoru. Spolupráce mezi obcemi, městy, DSO a zástupci neziskového sektoru je tak v současné době na vysoké úrovni a právě tyto členové se z podstatné části dobrovolnický podílejí na zajištění kulturních a sportovních událostí a volnočasových aktivit v regionu. V průběhu posledních let dochází k rozšiřování vyšší participaci také představitelů soukromého podnikatelského sektoru a na základě spolupráce veřejného a soukromého sektoru se daří realizovat společné projekty. Široké partnerství v regionu, založené na společném komunitním plánování regionálních aktérů a vzájemném konsenzu, přispívá ke komplexnímu rozvoji území, což dokládají i dosavadní výsledky několikaletého působení MAS.

V roce 2009 se MAS Hradecký venkov stala členem Národní sítě MAS ČR. Od roku 2009 také probíhá spolupráce a realizace projektů s dalšími MAS v rámci Královéhradeckého kraje. MAS Hradecký venkov se dále také podílela na založení Krajské sítě MAS Královéhradeckého kraje, jejíž členem je od roku 2010. Od roku 2012 se MAS Hradecký venkov účastní každoročních mezinárodních setkání MAS – LEADERFESTu a Národní konference venkov.

4.2.2 Programové období 2007 – 2013

Strategický plán LEADER (dále také „SPL“), na jehož projednávání se podíleli zástupci všech partnerů MAS a veřejnost, byl schválen v listopadu roku 2007. V průběhu prací na SPL bylo provedeno i dotazníkové šetření zaměřené na širokou veřejnost. Strategický plán LEADER MAS Hradecký venkov na období 2008 – 2013 byl podán k podpoře v roce 2008, v prvním kole však k podpoře vybrán nebyl. Důvodem jeho zamítnutí mohla být i poměrně krátká historie a málo zkušeností s partnerstvím na místní úrovni. Plán byl ve spolupráci s partnery z území dopracován, projednán a schválen, aby následně ve druhém kole výběru strategií MAS byl k podpoře zařazen.

V rámci Strategického plánu LEADER bylo do roku 2013 podáno 94 žádostí o podporu projektů, ze kterých bylo podpořeno celkem 63 v celkové výši více jak 30 mil. Kč s dotací cca 18 mil. Kč (MAS Hradecký venkov, 2016, s. 13). Ve Strategickém plánu LEADER MAS Hradecký venkov bylo stanoveno pět strategických priorit pro rozvoj

území, které byly naplňovány prostřednictvím jednotlivých vytyčených cílů, jak je uvedeno v tabulce č. 9.

Tabulka 9: Přehled priorit a cílů

PRIORITY				
I. Zlepšení využívání turistického potenciálu území MAS Hradecký venkov	II. Zvýšení kvality bydlení	III. Vybudování dopravní a technické infrastruktury v obcích	IV. Rozvoj zemědělství a služeb na venkově	V. Rozvoj podnikání na venkově
CÍLE				
1. Vytvoření společné koncepce využívání turistického potenciálu území MAS HV 2. Rozvoj služeb cestovního ruchu na území MAS HV 3. Záchrana, obnova a rozvoj kulturního dědictví 4. Péče o životní prostředí	1. Obnova a rozvoj obcí a stávající občanské vybavenosti 2. Posilování sounáležitosti obyvatel s územím	1. Zvýšení atraktivity venkovských oblastí 2. Zlepšení kvality života ve venkovských oblastech 3. Obnova místních komunikací a veřejných prostranství	1. Modernizace zemědělských podniků 2. Podpora vývoje nových výrobků a technologií, podpora jejich zavádění do výroby 3. Podpora zavádění činnosti nezemědělské povahy	1. Modernizace budov a technologií stávajících firem 2. Podpora zakládání mikropodniků 3. Zakládání nových živností a podpora regionálních produktů
FICHE 1,2,4,5	FICHE 2,5	FICHE 4	FICHE 1,3,6	FICHE 6,7

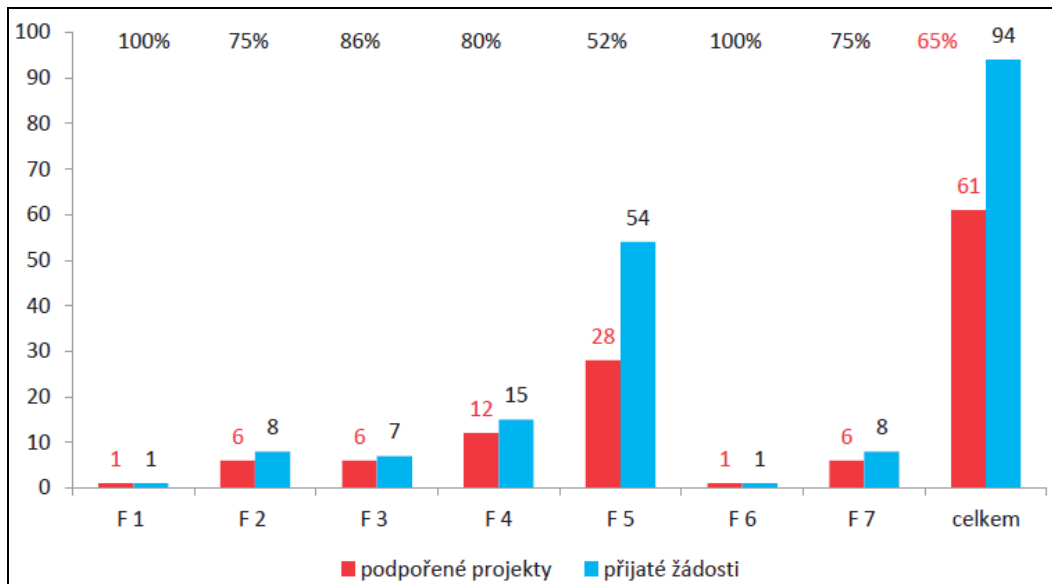
Zdroj: MAS Hradecký venkov (2007, s. 23)

Cíle SPL byly dále rozpracovány a prostřednictvím celkem 7 Fichí (MAS Hradecký venkov, 2016, s. 13):

- FICHE 1. Podpora rozvoje cestovního ruchu na území MAS Hradecký venkov
- FICHE 2. Záchrana, obnova a rozvoj kulturního dědictví na území MAS HV
- FICHE 3. Konkurenceschopnost zemědělství
- FICHE 4. Vybudování dopravní a technické infrastruktury v obcích
- FICHE 5. Obnova a vybavení objektů občanské vybavenosti – posilování sounáležitosti obyvatel s územím
- FICHE 6. Podpora zaváděcí činnosti nezemědělské povahy
- FICHE 7. Podpora stávajících podniků a podpora zakládání mikropodniků

Celkové počty podaných žádostí a úspěšně realizovaných projektů dle jednotlivých Fichí jsou znázorněny na obrázku č. 3.

Obrázek 3 Podané žádosti a úspěšné projekty dle Fichí SPL 2008 – 2013

Zdroj: MAS Hradecký venkov (2016, s. 13)

MAS Hradecký venkov realizovala v programovém období 2007 – 2013 projekty i mimo Strategický plán LEADER a to v celkové výši 14,7 mil. Kč s dotací 12,5 mil. Kč. MAS Hradecký venkov byla také přímým žadatelem projektů realizovaných mimo Program rozvoje venkova ČR a to z Fondu mikroprojektů v Euroregionu Glacensis v rámci Operačního programu přeshraniční spolupráce ČR – Polsko pro období 2007 – 2013, Nadace VIA, Nadace Občanského fóra, Ministerstva kultury ČR, Ministerstva pro místní rozvoj ČR a Královéhradeckého kraje (MAS Hradecký venkov, 2016, s. 15).

V průběhu programového období provádělo Ministerstvo zemědělství ČR hodnocení činnosti místních akčních skupin, jejichž strategické plány byly v předchozím programovém období vybrány k podpoře. V hodnocení zaměřeném především na strategické dokumenty, personální zajištění, administraci výzev a výběr projektů v rámci SPL, byla MAS Hradecký venkov zařazena převážně mezi nejlépe fungující MAS v ČR (MAS Hradecký venkov, 2016, s. 11-13).

4.2.3 Programové období 2014 – 2020

Pro nové programové období 2014 -2020 byla vytvořena integrovaná strategie území MAS Hradecký venkov, stavějící na skutečných potřebách regionu a toho, aby byl region schopný dosáhnout udržitelné a konkurenceschopné pozice. V rámci nového strategického dokumentu byly identifikovány tři klíčové oblasti rozvoje (1 – 3), ve kterých bylo nastaveno celkem devět priorit (1.1 – 3.3). Každá klíčová oblast má stanovený svůj strategický cíl a každá priorita poté svůj upřesňující specifický cíl. Společně pak naplňují vizi strategie, kterou je vytvořit venkovský region v zázemí krajského města, ve kterém žijí a pracují spokojení lidé (MAS Hradecký venkov, 2016, s. 62).

Identifikované klíčové oblasti rozvoje a k nim nastavené priority jsou uvedeny v tabulce č. 10.

Tabulka 10: Klíčové oblasti rozvoje 2014 – 2020

1. Občanská vybavenost a služby	2. Životní prostředí a infrastruktura	3. Ekonomika a zaměstnanost
Region s dostatečnou nabídkou veřejných služeb, stabilním sociálním prostředím a bohatým kulturním životem	Region s čistým životním prostředím, kvalitní veřejnou infrastrukturou a dobrou dostupností	Region s vhodnými podmínky pro podnikání a turistiku, nízkou nezaměstnaností a udržitelným zemědělstvím
1.1 SLUŽBY Dostatečná občanská vybavenost a sociální začlenění obyvatel.	2.1 DOPRAVA Dostatečná dopravní dostupnost a vysoká bezpečnost dopravy.	3.1 PODNIKÁNÍ Dobré podmínky pro místní podnikatele a tvorbu pracovních míst.
1.2 VOLNÝ ČAS Široká nabídka volnočasových aktivit, kultury, sportu a spolkového života.	2.2 SÍŤE Kvalitní technická infrastruktura a čištění odpadních vod.	3.2 ZEMĚDĚLSTVÍ Udržitelná regionální zemědělská výroba a kvalitní místní produkce.
1.3 SPRÁVA ÚZEMÍ Kvalitní místní správa, aktivní koordinace rozvoje a silná spolupráce regionálních subjektů.	2.3 ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ Péče o životní prostředí a udržovaná kulturní zemědělská krajina.	3.3 CESTOVNÍ RUCH Atraktivita a vybavenost regionu pro možnosti rekreace a turistiky.

Zdroj: MAS Hradecký venkov (2016, s. 64).

4.3 Vyhodnocení řízených rozhovorů

Ke sběru primárních dat byla využita metoda kvalitativního výzkumu, jehož snahou je sebrat všechna data, relevantní k danému zkoumanému problému, zkoumané otázky a porozumět či rozpoznat význam získané informace (Majerová, Majer, 2003, s. 25-26).

Pro terénní šetření byli vybíráni jednotliví starostové obcí, které jsou členem jak Místní akční skupiny Hradecký venkov, tak zároveň členem Mikroregionu Nechanicko. K uskutečnění výzkumu tak bylo osloveno deset starostů obcí. Pouze dva starostové z těchto deseti dotazovaných jsou ve své funkci uvolnění a vykonávají tak funkci starosty na plný úvazek, zatímco ostatní vykonávají funkci starosty současně se zaměstnáním.

V rámci přípravy na rozhovory byl vytvořen scénář rozhovoru jako soupis základních otázek a dalších otázek na ně navazujících. Bylo stanoveno devět základních kategorií, které byly v rámci šetření zkoumány. K těmto kategoriím poté byly stanoveny jednotlivé otázky tak, aby byly relevantní a pro respondenty zajímavé a srozumitelné, aby na ně byli ochotni odpovídat. Scénář vedených rozhovorů je uveden v příloze č. 3.

V průběhu měsíce února 2020 bylo tak realizováno deset řízených rozhovorů se starosty členských obcí. Rozhovory se starosty probíhaly v prostorách obecních úřadů. Na začátku rozhovoru byl každý starosta seznámen s tématem a zaměřením diplomové práce, byl dotázán, zda může být rozhovor nahráván na diktafon a ubezpečen, že pro účely diplomové práce budou všechny osobní údaje anonymizovány. Nadále rozhovory probíhaly podle předem připraveného scénáře a respondentům byly kladeny otázky vždy ve stejném pořadí a stejným způsobem. Případně byly respondentům pokládány ještě doplňkové otázky.

4.3.1 Motivace vstupu do MAS a mikroregionu

První oblastí, na kterou byli starostové dotazováni, byla hlavní motivace, která je vedla ke vstupu do jednotlivých organizací. V některých případech se obce staly členy (především tedy členy mikroregionu) již před mnoha lety, tedy v období, kdy někteří starostové ještě nevykonávali svoji stávající funkci. V těchto případech odpovídali starostové dle svého názoru, jaká motivace by je ke vstupu vedla dnes.

Místní akční skupina Hradecký venkov

Na otázku „*Co Vás motivovalo k tomu stát se členem MAS Hradecký venkov?*“ byla první odpověď všech respondentů shodná – hlavní a prvotní motivací ke vstupu do místní akční skupiny byla vidina možnosti získat finanční prostředky z různých zdrojů a tím dosáhnout rozvoje území obce či celého regionu.

U dvou dotázaných starostů představoval poté další pohnutku ke vstupu do místní akční skupiny také pocit vděku a vnitřní potřeba podpořit činnost místní akční skupiny, jelikož se těmto obcím podařilo čerpat prostředky z dotačních titulů již dříve, kdy ještě nebyly členy MAS jako obec, ale byly do MAS zapojeni pouze prostřednictvím Mikroregionu Nechanicko: „... *my jako obec jsme čerpali docela hodně dotací přes MASku prostřednictvím mikroregionu a tak potom, když nás MASka oslovila, jestli nechceme být členy jako obec, tak nám to přišlo takové jakoby slušné, je tímto způsobem podpořit v té činnosti, kdy ty členské příspěvky pro ně jsou významný finanční podíl na financování věcí, které nejsou pokryty z CLLD nebo z financování jinými dotačními tituly.*“.

Mikroregion Nechanicko

Hlavní motivací ke vstupu do Mikroregionu Nechanicko byla, jak uvedlo sedm dotázaných starostů, především představa vyšší míry spolupráce okolních obcí, sousedská soudržnost a možnost řešit problémy společně: „... *ta filozofie byla v tom, že když se ty vesnice spojí, že budou mít větší sílu na nějaké prosazování těch svých zájmů z hlediska financování a z hlediska tvoření nějakých zákonů nebo něčeho takového.*“ Jak dodává jeden z dotázaných starostů, zůstává otázkou, zda se prvotní myšlenka podařila naplnit.

Pouze dva starostové uvedli, že hlavním motivem k tomu stát se členem Mikroregionu Nechanicko pro ně byla možnost čerpat finanční prostředky: „... *tady to byla chuť zapojit sebe a další okolní obce kvůli tomu aby se daly získat dotace.*“.

Jeden z dotázaných starostů poté uvedl dva hlavní motivy vstupu do mikroregionu dva výše zmíněné – možnost dostat se k finančním prostředkům a širší spolupráce s okolními obcemi.

Zatímco tedy hlavním motivem k tomu stát se členem MAS Hradecký venkov představovala pro všechny dotázané starosty hlavně příležitost získat nějaké finanční prostředky z různých zdrojů na rozvoj obce, v případě vstupu do Mikroregionu

Nechanicko byla pak nejčastěji uváděným hlavním motivem myšlenka společného řešení problémů a vyšší míra meziobecní spolupráce.

4.3.2 Přínosy členství

Druhou oblastí, na kterou byli respondenti dotazováni, představovala přínosy, které plynou obci či přímo starostům z jednotlivých členství v organizacích.

Místní akční skupina Hradecký venkov

Nejčastější odpověď na otázku „*Jaké přínosy obci plynou z členství v MAS Hradecký venkov?*“ reflektovala již diskutovanou motivaci vstupu do místní akční skupiny. Devět dotázaných starostů jako první přínos plynoucí z členství uvedlo právě možnost získat pro svoji obec finanční prostředky a hlavně získat tyto prostředky jednodušeji.

Pouze pro jednoho z dotázaných starostů nepředstavuje hlavní přínos členství v MAS finanční hledisko, ale jako největší přínos členství uvedl vysokou informovanost. Nicméně opomenutí přínosu možnosti čerpat finančních prostředků, je v tomto případě opodstatněné v návaznosti na velikost rozpočtu této obce, ostatně jak dotázaný starosta sám uvedl: „*jsme velice bohatá obec, a když to řeknu takhle, tak nemáme poměrně žádnou nutnost čerpat finanční prostředky z dotačních titulů.*“.

Druhým největším přínosem, především tedy pro starosty samotné, je, jak uvedlo osm respondentů, poskytované poradenství z úrovně řídicích orgánů MAS a vysoká míra informovanosti: „*To jsou informace, ke kterým se my ani jinak nedostaneme, zástupci MASky jezdí přímo i do parlamentu, jsou tedy informovaní z první ruky. Nám pak takhle pomáhají, předávají informace ohledně veškeré legislativy, co jak se má dělat, na co si dát pozor, to k čemu se běžný člověk nedostane.*“.

Jak uvedli dva dotázaní starostové, členství v místní akční skupině jim také přináší možnost účastnit se zasedání orgánů MAS a aktivně se tak podílet na její činnosti, strategických dokumentech, tvorbě rozpočtu, budoucímu rozvoji apod.

Mikroregion Nechanicko

V případě přínosů plynoucích z členství v Mikroregionu Nechanicko uvedli všichni starostové jako největší přínos to, že mají jistotu pomoci a zázemí mikroregionu jako zastřešující organizace, na kterou se obce mohou v případě jakýchkoliv problémů obracet,

kteřá jim poskytuje poradenství v oblasti legislativní a právní, a kteřá jim zprostředkovává informace, čímž tak především neuvolněným starostům velice usnadňuje výkon jejich funkce a šetří tak čas: „... ta pomoc, tím že jsem neuvolněná starostka, tak nemám takový přehled a prostor na sledování změn v legislativě, takže tohle já beru jako velký přínos. Prostě z hlediska legislativy, z hlediska dotací, z hlediska i řízení obce, protože v okamžiku, kdy si nevím rady, tak vlastně vím, že můžu někam zavolat, aby mi někdo fundovaně odpověděl nebo poradil, jak dál.“.

Druhým nejčastěji uváděným přínosem bylo to, že se jednotliví starostové obcí mezi sebou znají osobně a meziobecní spolupráce je o to intenzivnější a snažší, jak uvedlo osm z dotázaných starostů. Dokonce právě díky osobní známosti jednotlivých starostů okolních obcí dochází k meziobecní spolupráci i nad rámec mikroregionu, „... v loňském roce jsme se zapojili se sousedními obcemi do společného projektu, který nebyl navázaný na mikroregion, ale žadatelem o dotaci byla obec, a získali jsme do těch našich obcí kompostéry. Nebylo to v rámci mikroregionu, ale bylo to v rámci tří obcí, nicméně kdybychom se neznali osobně právě z toho mikroregionu a nevěděli, že se jeden na druhého můžeme spolehnout, tak bychom do té akce nikdy nešli.“.

Nejčastěji uváděným přínosem plynoucím z členství v místní akční skupině byla jednoznačně příležitost financovat projekty z různých dotačních titulů, zatímco jako hlavní přínos členství v mikroregionu byla uváděna především pomoc obcím jako taková – ať už v oblasti řízení, poradenství a či přenosu informací, a také navázání meziobecní spolupráce s okolními obcemi. Přínosy, které starostové uváděli, naplňují ve většině případů představu, jež motivovala obce ke vstupu do obou organizací.

4.3.3 Nevýhody členství

Třetí kategorií, na kterou byli starostové dotazováni, byly případné nevýhody, které pozorují v souvislosti s členstvím v MAS nebo v mikroregionu.

Místní akční skupina Hradecký venkov

Na otázku, zda starostové pozorují i nějaké nevýhody v místní akční skupině, odpovědělo osm starostů naprosto shodně, a to tak, že neshledávají žádné nevýhody, které by sebou neslo členství v místní akční skupině. Členství jim dle jejich vyjádření přináší pouze pozitivita.

Další ze starostů nepozoruje výslovně nevýhody, ale jak uvedl, členství v místní akční skupině a povinnosti s ním spojené, jim zabere více času, kterého neuvolnění starostové mají i přesto málo: „*Já bych nevýhody snad ani žádný neviděl, jen že to, a to není ani nevýhoda, to co jsem chtěl říct. Já jsem chtěl říct, že to zabírá víc času, ale možná, že když se o tom začne přemýšlet tak oni nám ten čas spíš ušetří.*“.

Poslední z dotázaných starostů opět neuvedl nevýhody jako takové, spíše upozornil na omezené množství finančních prostředků, které je prostřednictvím MAS možné čerpat, a k němu nepoměrně mnoho podaných žádostí. Což vede k tomu, že ne vždy se čas investovaný do sepsání žádosti vrátí v podobě schválené žádosti: „*Nevím, jestli to je úplně nevýhoda, ale prostě těch peněz je obecně málo a žádostí hodně, ale to je všude. Takže pak člověk shání různě, aby tu žádost udělal jinak než ty ostatní, líp samozřejmě, ale to je všude – na kraji, na SZIF, na Ministerstvu životního prostředí. Ale ty peníze, těch nebude asi nikdy dost.*“.

Mikroregion Nechanicko

Obdobně jako v případě členství v místní akční skupině, tak ani ve členství v mikroregionu nespatřuje většina starostů žádné nevýhody. Jak uvedlo osm z dotázaných, přináší jim členství především samé výhody.

Další dva z dotázaných starostů uvedli, že kromě těch kladných přínosů, jim členství v mikroregionu přináší také další pracovní povinnosti. Jak však sami dodávají, tyto pracovní povinnosti jsou spojené především s výkonem řídicích funkcí v mikroregionu, které v mikroregionu zastávají:

„*No vzhledem k tomu, ... že já tam pracuji ještě jako manažerka tak je to pro mě dost pracovní zátěž, ale jinak obecně to jsou hlavně přínosy, kde se scházíme jak na úrovni toho mikroregionu, kdy ti starostové se rádi sejdou, vyměníme si zkušenosti mezi sebou, ...*“.

„*Nevýhody ani ne. Ale protože jsem tedy uvolněná starostka, a uvolněných nás je jen pár, mám takovou profesní zodpovědnost za ty obce, které nemají uvolněného starostu, a z toho důvodu se nebráním tomu, abych byla v nějakých těch vedoucích orgánech, protože je opravdu potřeba se sejit a něco prodiskutovat. Vnímám to tak, že ti neuvolnění starostové by na to neměli tolik času, jako máme my uvolnění, přesto že pro mě jako pro uvolněnou starostku to stejně není práce na 8 hodin a strávím v zaměstnání mnohem*

a mnohem více času, než je normální zaměstnání. Takže spíš, že nám to někdy přináší další pracovní povinnosti, ale ne nevýhody.“

Členství v místní akční skupině i v mikroregionu hodnotí starostové kladně a až na případy, kdy jsou starostové zároveň členy řídicích a výkonných orgánů těchto organizací, a členství jim tak přináší další pracovní povinnosti, neshledávají starostové žádné zásadní nevýhody plynoucí z členství.

4.3.4 Komunikace a přenos informací

Čtvrtou zkoumanou kategorií, bylo zhodnocení úrovně komunikace a přenosu informací v jednotlivých organizacích.

Místní akční skupina Hradecký venkov

Na otázku „*Jak hodnotíte úroveň komunikace a předávání informací v rámci MAS?*“ odpovídali starostové naprosto shodně. Všech deset dotázaných je nadmíru spokojeno s tím, jak funguje komunikace a jak jsou informace z vedení místní akční skupiny předávány členům. Jako nejefektivnější způsob komunikace poté označilo všech deset starostů využití e-mailové pošty: „*Předávání informací je bezproblémové, probíhá hlavně e-mailem. Informace máme, pokud je nemám a chci je, tak přesně vím, kam si o ně můžu zavolat nebo napsat, ale vesměs mám, to co chci a potřebuji dost dopředu, takže bez problému.“*

Dále mezi nejefektivnější způsobu komunikace a předávání informací starostové uváděli vydávání oběžníku a sdílení informací a odběr aktualit přímo z webových stránek místní akční skupiny: „*... pokud si jsem dobře vědom, tak kromě e-mailové komunikace, jsou v MASce zaprvé zveřejňovány zápisy, máme zde Facebook, internetové stránky, vychází oběžník, takže kdo bude chtít se v těch informacích orientovat, tak bez problémů může. Zároveň vím, že starostové tyto informace sdílejí na svých facebookách a nebo přímo preposílají těm dalším starostům.“*

Pět dotázaných starostů poté považuje jako další vhodný způsob komunikace a přenosu informací společná setkání zástupců místní akční skupiny, v rámci kterých jsou předávány a diskutovány aktuální informace a problémy.

Mikroregion Nechanicko

Obdobně jako v případě místní akční skupiny, jsou všichni starostové naprosto spokojeni s přenosem informací a způsobem komunikace s vedením mikroregionu. Velice si poté cení především rychlosti a pružnosti pracovníků mikroregionu, kteří zprostředkovávají přenos informací: „*V předávání informací nevidím žádný problém, včetně toho, že se komunikuje e-mailem, telefonicky, tak si myslím, že ta zpětná vazba je velice rychlá, a řekla bych naopak, že tam fungují takové ty nadstandardní vztahy, takže problém v komunikaci určitě není.*“. Jak uvedl jeden starosta, je komunikace v rámci mikroregionu ještě efektivnější, a to především proto, že se mezi sebou osobně jednotliví představitelé znají: „*protože se se všema známe osobně, tak je komunikace o to jednodušší a komunikujeme přímo.*“.

Velký ohlas a to nejen ze strany starostů, ale i ze strany občanů, jak uvedlo šest starostů, má pravidelné vydávání zpravodaje mikroregionu, informující o uskutečněných a pořádaných akcích. Ten se ukázal být skvělým komunikačním prostředkem s širokou veřejností: „*... snažíme se, aby v každém tom čísle byl minimálně jeden článek z každé obce, a věřím tomu, že si to občané se zájmem přečtou, že se informují, co se v těch okolních obcích děje.*“.

Informovanost a způsob komunikace je ze strany starostů hodnocena nadmíru pozitivně. Všichni starostové jsou spokojeni, jakým způsobem komunikace v rámci MAS i v rámci mikroregionu probíhá a velice pozitivně poté hodnotí pružnost a včasnost přenosu informací jak ze strany MAS tak především ze strany mikroregionu.

4.3.5 Absence poskytovaných služeb

Pátou dotazovanou kategorií bylo, zda starostům v území chybí nějaké služby či aktivity, které případně místní akční skupina či mikroregion má potenciál nabízet.

Místní akční skupina Hradecký venkov

Na otázku, zda by starostové uvítali nějaké další služby, které by MAS mohla zabezpečovat, se všichni starostové shodli na tom, že rozsah činností, které v současné době MAS zajišťuje, je naprosto dostatečný: „*...jsou tady hlavně kvůli programu LEADER a v tomhle svém leadrovském principu by měli fungovat a fungují velice dobře.*“. Naopak

dle vyjádření všech starostů, pravděpodobně není žádná další činnost, jejíž výkon by mohli na místní akční skupinu přenést: „... musíme se se spoustou povinnostmi a kompetencemi seznámit sami, protože ve finále za to je stejně vždy zodpovědný starosta. Takže já ani moc nemám zájem nebo potřebu přehazovat ty úkoly na někoho jiného. Samozřejmě mě teda neskutečně obtěžuje narůstající administrativa, která každým rokem opravdu narůstá, ale neumím si představit, že by ji za nás někdo vyřizoval, stejně bychom mu museli ty podklady připravit my, tak pro mě je pak už v tu chvíli jednodušší si tu administrativu udělat sama, než to někomu vysvětlovat.“.

Tři starostové naopak hodnotí rozsah služeb a činností, které MAS zabezpečuje jako nadstandardní a to i v kontextu jejich pracovní či finanční kapacity: „Já nedokážu odpovědět, co by dalšího mohli poskytovat, naopak nám pomáhají, když to řeknu trochu i blbě, nutí nás do nějakých věcí, který bychom asi jinak vůbec nedělali.“.

Mikroregion Nechanicko

Obdobně jako v případě místní akční skupiny, tak i v případě mikroregionu považují všichni starostové rozsah činností mikroregionu za adekvátní a nemají potřebu cokoliv ze současně fungujícího konceptu měnit. Problémem rozšíření či přenosu výkonu některých činností je, jak podotkl jeden starosta, především specifická každé jednotlivé obce: „každá obec má jiné priority a v každé obci to funguje jinak, takže když bych řekl, že by pro nás mohl mikroregion zajišťovat svozy nebo něco, tak pro sousední obec třeba to vůbec není zajímavé. Asi by to nešlo udělat tak, aby každý obci vyhověli. Společné problémy, které trápí nás všechny, jsou v rámci mikroregionu řešeny a ostatní si zajišťujeme dle potřeby individuálně.“.

S myšlenkou rozšíření činností, které by pro obce mohl zajišťovat mikroregion, přišel jeden ze starostů, který jako další možný posun vidí například možnost zajišťovat společně účetnictví: „... myslím si, že se ještě tříští peníze, že každý si platí nějakou tu svoji účetní, tak že by byla jedna účetní organizace, z hlediska fungování, jako to třeba funguje v bytových družstvech, tak to by možná pomohlo a možná by to bylo pak i třeba trochu na profesionálnější úrovni, ale zase pak by to už asi nebyla taková ta soběstačnost těch obcí.“. Velkou výhodou by takto řízené účetnictví znamenalo především pro začínající starosty, kteří nemají s řízením obce doposud žádné zkušenosti.

Jak uvedl jeden z dotazovaných starostů, již se také v rámci mikroregionu uvažovalo o centralizaci a výkon některých činností pro všechny obce z centra mikroregionu. Nicméně tato vize narazila na byrokratický systém, který tento způsob řízení neumožňuje: „... uvažovalo se, že by tady vznikla ještě nějaká další pracovní síla, která by vyřizovala konkrétní agendu třeba přestupky, nebo nějaká povolení. Ale to se vůbec nedaří zrealizovat, protože ten systém je nastavený tak špatně, že stejně každá obec, která má být i jen 100 obyvatel, tak si ten papír musí vydat sama. Ne že bychom ze strany mikroregionu nechtěli, ale spíš se nedaří rozstřelit tu byrokracii, která to neumožňuje.“.

Dle názoru jednoho z dotázaných starostů, se funkce a činnosti mikroregionu vlivem výkonu MAS Hradecký venkov trochu změnilo, kdy mikroregion nadále zůstává spíše v pozici poradní organizace v oblasti výkonu státní správy a možnosti získávání finančních prostředků převzala právě MAS: „... ten mikroregion to má ve své době trošičku horší, protože vlastně hlavní ten díl přerozdělování případných těch dotací je přes místní akční skupinu, takže ten mikroregion spíš si myslím, že tam jde o tu informovanost mezi námi těmi blízkými obcemi, a to spráťelování, když to řeknu zcela otevřeně.“.

4.3.6 Nejčastější oblasti spolupráce

Šestou zkoumanou kategorií, byly nejčastější oblasti spolupráce probíhající na platformě místní akční skupiny a mikroregionu.

Místní akční skupina Hradecký venkov

Dle vyjádření starostů, spolupracují obce s místní akční skupinou především v oblasti rozvojových projektů, tedy v oblasti dotační. Program LEADER nejčastěji využívají obce individuálně k realizaci svých rozvojových projektů dle svých aktuálních potřeb, jak odpovědělo sedm z dotázaných starostů. Členové místní akční skupiny jsou také často oslovováni přímo vedením MAS a upozorňovány na možnost čerpání finančních prostředků z různých zdrojů.

Nicméně v současné době se začíná navazovat meziobecní spolupráce v sociální oblasti, která je se stárnoucí populací čím dál tím více diskutovaným tématem. Do budoucna bude především pro tyto malé obce znamenat velký problém, jak vypovědělo šest dotázaných starostů: „Tak v dnešní době to je už ta oblast sociální. To je to, co teď“

začíná a to co bude i do budoucna, se domnívám. Ted' probíhal seminář zaměřený na sociální oblast, který byl zaměřený hlavně pro starosty obcí.“

Mikroregion Nechanicko

V rámci mikroregionu probíhá nejčastěji spolupráce starostů v oblasti řízení obcí, jak odpovědělo sedm z dotázaných starostů. Zde se projevuje navázaná sousedská soudržnost a sdílení problémů a jejich možných řešení: *„Je to takový ten každodenní život té obce. Nejvíce jsme s ostatními starosty v kontaktu právě kvůli těmto provozním záležitostem, kdy si navzájem pomáháme, radíme a vyměňujeme si zkušenosti.“*

V dalších oblastech, ve kterých se v rámci mikroregionu v současné době nejčastěji spolupracuje, je oblast životního prostředí, jak odpovědělo pět z dotázaných starostů: *„Ted' to byla například společná výsadba stromů, tak to bylo z oblasti životního prostředí, předtím se řešil protipovodňový systém.“* Aktuální problémem, který v současné době také trápí většinu obcí je odpadové hospodářství.

Poté je nejčastější oblastí spolupráce oblast kulturně-společenská, kdy sousedské obce společně pořádají různé společenské akce či akce zaměřené pro mateřské a základní školy, jak uvedli čtyři starostové: *„V rámci mikroregionu pak spolupracují hodně třeba školy, připravují se různé akce, aby se děti mezi sebou mohly porovnávat a aby byly připravené na přestup do hradecký škol.“*

Jak uvedl další z respondentů, oblasti spolupráce se samozřejmě postupně mění, v souladu s tím, jak se mění například dotační politika a potřeby obcí: *„... jsou to různé věci, společný projekty, který řídíme, a neřídíme je pokaždé se stejným počtem obcí, tím že nás je dvacet, tak se pokaždé zapojí jiní, dle potřeby a dle aktuální dotačních podmínek.“*

4.3.7 Realizované projekty pod záštitou MAS Hradecký venkov

Sedmou kategorií, na kterou byli starostové tázáni, jsou projekty, které byly realizované za podpory MAS Hradecký venkov.

Realizace projektů

Na otázku *„Realizuje Vaše obec projekty podpořené MAS Hradecký venkov spíše společně s některými z okolních obcí či spíše samostatně?“* byla nejčastější odpověď, že

v současné době obce realizují projekty spíše samostatně, jak odpovědělo šest z dotázaných starostů. Ke společné realizaci projektu poté dle vyjádření starostů dochází spíše v rámci spolupráce v mikroregionu „*Společné projekty jsou spíše v rámci mikroregionu, ale vždycky v rámci toho společného projektu má každá obec svoji konkrétní část – například u výsadby zeleně má každá svoji alej, svoji výsadbu. Ale náklady na tu společnou část jsou vždycky rozdělovány spravedlivě a buď úměrně k velikosti obce, nebo k výši dotace, kterou ty jednotlivé obce čerpají.*“. K meziobecní spolupráci obcí na platformě místní akční skupiny tak dochází v současné době velice zřídka.

Kladně pak starostové hodnotili dříve realizované projekty tzv. „projekty spolupráce“, během kterých docházelo právě ke spolupráci více obcí a realizaci projektů společně. Byly takto pořízeny například dětská hřiště, sportovní vybavení pro jednotlivé obce či měřiče rychlosti. Bohužel podmínky pro tyto projekty byly dle vyjádření starostů velice zredukovány a v současné době tyto projekty již nejsou možné. „... tzv. projekty spolupráce, ty byly skvělé, to ještě dotační podmínky umožňovaly fakt pěkný projekty spolupráce, dělali se třeba dvakrát hřiště, vysoutěžil se dodavatel a třeba ve dvaceti místech se udělali dětská hřiště za třeba 2 miliony. Pak se to za rok zopakovalo a potom ty podmínky tak očesali, že už tyhle projekty spolupráce vůbec nejsou možný. Ted' už je to spíš takový to vzdělávání, setkávání a výměna zkušeností.“.

Jak odpověděli další čtyři starostové, realizace projektů samostatně či společně s ostatními obcemi pak také velice záleží na tom, jaké dotační tituly jsou zrovna aktuálně vypsané: „*To záleží, například vloni tam byla výsadba zeleně a zástupci MASky nás vždycky informují, kde jsou alokovány peníze a jestli je lepší to řešit a žádat samostatně nebo společně s dalšími obcemi.*“.

Charakter realizovaných projektů

Za podpory MAS Hradecký venkov jsou nejčastěji realizovány tvrdé projekty, jak odpovědělo osm starostů. V rámci těchto projektů byly nejčastěji zateplovány a rekonstruovány obecní budovy, hasičské zbrojnice, dále byly postaveny dvě venkovní učebny, či vybudovány chodníky v obcích.

Pouze dva starostové uvedli, že za podpory místní akční skupiny realizovali vedle tvrdých projektů také ty měkké, jako například „Česko-polské přátelství“, rekreační funkce lesa či projekt „Podpora komunitní práce v obci“: „*My jsme tedy ted' pořídili dotaci na tu*

komunitní činnost, z čehož mám teda radost. ... jsme schopni zařídit zadarmo právní poradnu i sociální poradnu. Takže kdyby pak někdo potřeboval, tak stačí zavolat, napsat. “.

Ve dvou obcích poté doposud nebyl realizován žádný projekt za finanční podpory místní akční skupiny. V jednom případě je obec členem MAS pouze jeden rok, tudíž prozatím nebyla podána žádná žádost o realizaci nějakého projektu. V druhém případě se pak jedná o obec, jež disponuje velkým rozpočtem a dle vyjádření pana starosty nemají potřebu žádat o finanční podporu pro realizaci svých projektů: *„jsme velice bohatá obec, tak nemáme poměrně nutnost čerpat finanční prostředky. ... Trošku by mi bylo i hloupý žádat o něco, když vím, že ty obce ty peníze nemají a my bychom se do toho zapojovali. ... Důvodem, proč jsme součástí těchto organizací, je hlavně spolupráce jako taková s ostatními obcemi a hlavně předávání informací a poradenská činnost, než to finanční hledisko.“.*

Návrhy společných projektů

Realizace společných projektů v rámci celé místní akční skupiny, jak uvedli dva starostové, je příliš komplikovaná, především tedy z důvodu velikosti a rozmanitosti místní akční skupiny, která kromě zástupců státní správy sdružuje také zástupce soukromého sektoru. Je tedy problém nalézt a poté uskutečnit takový projekt, který by byl pro všechny zajímavý a hlavně také vůbec realizovatelný: *„Ta MASka je tak moc velká a hlavně různorodá, takže si myslím, že realizovat něco pro všechny by asi určitě nešlo.“.*

Nicméně během řízených rozhovorů uvedli někteří starostové návrhy projektů, které by byly zajímavé vždy alespoň pro nějakou část členů místní akční skupiny. Jedním z návrhů společného projektu byl společný nákup energií za účelem dosažení nižších cen: *„... mě by se líbil společný nákup energií, kdybychom se společně domluvili a šli bychom na burzu a vysoutěžili lepší ceny. No ale oni to starostové nechtějí, protože je to papírování a mají pocit, že stejně nic neušetříme. Už jsem to zkoušela prosadit i v rámci mikroregionu, ale nechce se jim do toho, protože přeci jenom nějaké papírování to je.“.*

Dalším návrhem společného projektu opět za účelem dosažení nižších cen bylo zajištění společného svozu odpadů: *„Nebo třeba vysoutěžít levněji nějaké služby, třeba svoz odpadů. Když bychom měli svozovou firmu, která by získala zakázku pro tak velký počet obcí, tak by ty ceny třeba mohly být nižší.“.* S obdobným nápadem poté přišel další z dotázaných starostů, který by rád realizoval na celém území projekt vysokorychlostního

internetu, který by představoval přínos pro všechny členy místní akční skupiny a zároveň měl i pozitivní dopad na celou komunitu.

Dalším návrhem společného projektu, který by chtěli realizovat tři z dotázaných starostů, je vytvoření nějakého společného propagačního materiálu, který by představoval příjíždějícím turistům celé území MAS Hradecký venkov: „*Chtěla bych, abychom měli nějaký společný propagační materiál, kde bychom prezentovali společně cyklotrasy a turistické cíle. Něco, aby to mělo návaznost, když se sem do toho našeho regionu někdo vydá, tak aby měl k dispozici nějaký prezentační dokument celého území.*“. Jak uvedl další ze starostů „... *případně společná propagace území. Naše obec si například nechala vytvořit kreslenou mapu okolí, tak vytvořit něco takového pro celé území.*“. Propagační materiál by poté posloužil stejně dobře obcím jako zástupcům ze soukromého sektoru.

Dalším návrhem společného projektu, o kterém již bylo v minulosti na zasedání MAS jednáno, je pořízení vybavení pro společensko-kulturní akce. Předmětem nákupu by poté byly party stany pro více než 100 osob, mobiliář a pořízení fotokoutku: „*party stany pro 100 a více lidí ... a fotokoutek, který by si jednotliví členové pak mohli půjčovat na svoje různé společenské akce, tak to byla věc, která mě zaujala.*“.

Další tři dotázaní starostové by rádi společně řešili problémy v oblasti místních komunikací a odpadového hospodářství. Místní komunikace jsou v některých obcích v často katastrofálním stavu: „... *jelikož MASka dosáhne dál, tak by nebylo špatný, nějak společně řešit dopravní problémy. Co nás trápí všechny, jsou místní komunikace, silnice třetí třídy. To je problém největší, do toho nikdo nechce dát ani korunu.*“ Problematika odpadového hospodářství a čištění odpadních vod bude do budoucna trápit většinu obcí. Zároveň se však jedná o projekty takových finančních rozměrů, které v současné době jsou daleko nad rámec rozpočtů drtivé většiny obcí: „... *ještě třeba nějak udělat společné čištění vod, protože na to ty vesnice nemají a jsou i velký projekty, který pak hodně zatěžují nás, jako neuvolněný starosty.*“.

4.3.8 Realizované projekty pod záštitou Mikroregionu Nechanicko

Osmou výzkumnou kategorií, na kterou byli starostové dotazováni, byly poté projekty realizované za pomoci Mikroregionu Nechanicko.

Centrum služeb

Všichni dotázaní starostové odpověděli, že jsou zapojeni do projektu pod záštitou Svazu měst a obcí „Posilování administrativní kapacity obcí na bázi meziobecní spolupráce“, který je zaměřen na vytvoření a provoz Center společných služeb v rámci dobrovolných svazků obcí: *„Samozřejmě zapojení jsme, kolegyně zde fungují na postu poradců, poskytují široké poradenství od dotazů ohledně kácení stromů, veřejných vyhlášek, ohledně možných dotačních titulů. Pro starosty představuje tato služba velkou úsporu času.“*

Všichni starostové využívají především služeb poradenství v různých oblastech a předávání informací: *„(centrum společných služeb) funguje úžasně. Třeba ihned, když se něco schválí, tak nám pracovnice centra okamžitě pošlou tři věty, jak se nás to týká, co musíme udělat a to se mi hrozně moc líbí. Pro mě jako pro neuvolněného starostu to pro mě znamená velký význam a přínos.“*

Devět obcí poté využívá služeb centra jako garanta v oblasti GDPR – ochraně osobních údajů a sedm obcí již využilo pomoci centra při zpracování žádosti o dotaci.

Tento projekt mikroregionu byl všemi starosty hodnocen velice pozitivně a dle jejich vyjádření, by byli velice rádi, pokud by tento projekt pokračoval i v budoucnu a Centrum společných služeb i nadále takto starostům pomáhalo: *„... mně se moc líbí, že něco takového vzniklo. Do budoucna bych byl určitě rád, kdyby se to zachovalo. I se domnívám, že jedna z položek rozpočtu obce by měla být na podporu tohoto centra, protože to je usnadnění pro nás pro všechny.“*

Realizované projekty

Pod záštitou mikroregionu byly v minulosti realizovány různé investiční projekty. Devět obcí tak v minulosti využilo této příležitosti a jsou v současné době vybavené sítí bezdrátových rozhlasů. Pořízené rozhlasy jsou k hlášením obecních úřadů využívány ve všech těchto obcích. Jak však upozornili tři starostové, problémem je, že rozhlasy jednotlivých obcí nejsou propojeny s rozhlasovou sítí obcí okolních. Není tedy tak možné využívat hlášení i v okolních obcích, což je problémem například v případě nastalých přírodních katastrof či dopravnímu omezení: *„... je to problém, který mě tam (v mikroregionu) už rok trápí, že není propojenost těch obcí v rámci rozhlasu. Chybí*

propojení rozhlasových hlášení, ať už kulturních, tak i opravdu nějaké havarijní stavy, povodně, dopravní omezení atd.“

Pouze jedna obec tak nevyužila možnost vybavení se sítí bezdrátových rozhlasů, a to z důvodu pořizování rozhlasu až později a také z důvodu schopnosti obce si takovouto investici zafinancovat sama: *„Bezdrátové rozhlasy nemáme, jelikož tomu bezdrátovému až tolik nevěřím. Když vidím, jaký je s tím problém, i když je to po kabelu a mám tady v zastupitelstvu dva IT pracovníky a elektrikáře v jednom, takže nechám si v takovýchto věcech poradit a my ten rozhlas tady nemáme zase tak starý, budovali jsme ho později, a protože jsme si celou akci financovali sami, tak jsme se rozhodli pro tento.“*

V rámci investičních projektů mikroregionu dále šest obcí, které se nacházejí v rizikové povodňové oblasti, využilo projektu protipovodňového systému a čtyři obce jsou tak vybavené čidly na měření hladiny vody v řece Bystřici a dvě obce jsou vybavené čidly na měření srážek.

Dalším investičním projektem, který byl realizován a do kterého se zapojilo pět z dotázaných obcí a jehož druhé kolo realizace se pro velký ohlas a zájem obcí momentálně chystá, je společná výsadba zeleně: *„Chtěli jsme sázet stromy, tak jsem přesvědčila další starosty a to se povedlo. Pak jsem říkala, že toho je stejně málo a že bychom ještě mohli sázet stromy, tak jsem zase přesvědčila starosty, ale tentokrát jsem je asi přesvědčovala nějak hodně, protože tu žádost máme asi za 4 miliony.“*

V posledních třech letech poté mikroregion vydává kalendář, který mají starostové obcí možnost objednat pro všechny své občany. Tento projekt je napříč starosty i občany mikroregionu vnímán velice pozitivně: *„Vím, že ten ohlas od lidí je skvělý, my ho dáváme do každé domácnosti, škoda jen že to nedělají všechny obce, protože vím, že lidi je pak shánějí a lidem se to hrozně líbí. Takže v tomhle podle mě musíme pokračovat dál.“* V kalendářích jsou vždy zastoupeny všechny obce mikroregionu, každý rok je snaha poté přijít s novou myšlenkou zpracování kalendáře, v prvním roce byl kalendář sestaven z různých fotografií obcí, v dalším roce poté pouze z dobových pohlednic obcí a v posledním roce pak byly vedle sebe položeny historické a aktuální fotografie budov.

Návrhy společných projektů

Nejčastěji navrhovaných společným projektem, pro který se vyjádřilo šest dotázaných starostů, je vybudování sítě cyklostezek, které by spojovaly jednotlivé

obce. Nicméně, jak uvádějí tři starostové, realizace takového společného projektu naráží hned na několik problémů. Prvním problémem je výkup pozemků, což by v tak rozsáhlém projektu představovalo zásadní komplikaci: „... je to složitý s pozemky. Kdyby to mělo jít po cestě, tak to nemá význam a když to bude mimo cestu, jako je právě třeba Sovětice – Sadová – Mžany, tak to je prostě výkup pozemků, se kterým musí někdo souhlasit a to je neskutečný, to si ani neumím představit v tak velkém měřítku.“. Druhým problémem, který uvedl další dotázaný, je objem finančních prostředků alokovaných v mikroregionu: „V rámci toho mikroregionu se to dá plánovat, ale ty finanční prostředky tam jsou tak třeba pro dvě obce, nedá to na to, aby když se přihlásí i kdyby polovina obcí mikroregionu, tak na každého zbyde takové mizivé procento financí, že to pro ty obce nebude absolutně zajímavé. Takže by musela být naprosto jiná finanční možnost toho mikroregionu.“.

Dalším zmíněným návrhem společného projektu, o který by měli zájem dle vyjádření čtyři starostové, je již zmiňované propojení veřejných rozhlasů tak, aby bylo možné i v okolních obcích hlásit hlášení i jiných obecních úřadů.

4.3.9 Případné rezervy ve spolupráci

Poslední výzkumnou kategorií představovaly případné rezervy ve spolupráci na platformě MAS a na platformě mikroregionu.

Místní akční skupina Hradecký venkov

Na otázku „V jakých oblastech se prozatím nedaří navázat spolupráci prostřednictvím MAS?“ odpovídali starostové nejčastěji tak, že o žádné takové oblasti nevědí, jak vypovědělo celkem pět starostů. Ti považují fungování a spolupráci v MAS za naprosto dostatečnou: „Nevybavuju si, že by nějaká taková oblast byla. Že bych pozoroval nějakou mezeru ve fungování MAS, podle mě funguje tak jak má.“.

Další tři starostové poté označili oblast sociální jako tu, ve které spatřují prozatím rezervy a v rámci které se spolupráce teprve začíná navazovat: „Tady se musí akorát nastavit nějaká forma té spolupráce, protože teď jsme měli i školení z hlediska té sociální práce, kde bylo několik takových návrhů, který by se mohli dotvořit. Myslím si, že na té vesnici to tak asi nepocítujeme, k čemu může dojít, protože třeba u nás ve vesnici to je vyřešený tím, že každý s někým bydlí, že tady nemáme žádný seniory, kteří by neměli

rodinu, ale do budoucna to bude určitě zásadní problém.“. Jak uvedl jeden ze starostů, pozornost by místní akční skupina měla věnovat také možné výstavbě domova nebo domovů pro seniory: „... protože populace nám stárne a vesměs děti se o nás nechtějí starat, takže se budeme muset postarat sami o sebe. Takže tam třeba vidím tu možnost toho dalšího rozvoje.“.

Jak podotkli dva z dotázaných starostů, rezervy a možnosti budoucího prohloubení spolupráce spatřují v dosavadní spolupráci mezi zástupci veřejného sektoru a zástupci sektoru soukromého: *„Rezervy jsou ve spolupráci se zástupci soukromé sféry. S těmi menšími se nějaká spolupráce navázala, ale tam obecně tam ještě rezervy asi jsou.“.*

Mikroregion Nechanicko

V rámci oblastí spolupráce na bázi mikroregionu, uvedlo sedm starostů, že spolupráce v mikroregionu funguje velice dobře a neshledávají žádné oblasti, ve kterých by se prozatím nepodařilo navázat spolupráci: *„Mikroregion funguje dobře, a když se objeví nějaká problémová oblast, tak se vždycky rychle vyřeší.“.*

Dále starostové uváděli dílčí návrhy na možné zlepšení spolupráce, jako například lepší sdílení informací o pořádaných akcích: *„Určitě by se dalo zapracovat na tom více sdílení informací. My jsme třeba před lety založili na Facebooku skupinu mikroregionu a nejsem schopná ty lidi naučit, aby tam ty akce vkládali, nevím proč. Takže to PR, zviditelnění toho mikroregionu a tím, že by se tam ti lidi naučili chodit, to jak je tam naučit chodit, když třeba neví, co by v sobotu a v neděli dělali, tak aby sem šli na tuhle skupinu a podívali se, co o tomhle víkendu tam je nasdílený. Takže to je pro mě jakoby taková výzva, aby ti lidi dostali více informací. Nevím, jak je teď hledají.“.*

Dále by bylo vhodné pořádat některé akce ve spolupráci s dalšími obcemi, spíše než každý zvlášť, a to i z důvodu vyšší návštěvnosti, anebo předejití krytí termínů společenských akcí: *„Ne že by se to vyloženě nedařilo, ale bylo by dobré se třeba spojit s více obcemi a zorganizovat nějakou větší akci společně, než pořád každý sám, využívat efektivně vybudovaného zázemí, ať už sportovního. Pak taky aby se vhodně vybíraly a plánovaly termíny akcí, aby se nepřekrývaly. Takže ještě taková ta optimalizace v tom plánování a budování v rámci toho mikroregionu.“.*

5 Závěr

Diplomová práce analyzuje úroveň meziobecní spolupráce navázané prostřednictvím Mikroregionu Nechanicko a Místní akční skupiny Hradecký venkov. Na základě zjištěných informací vyhodnocuje přínosy a nedostatky členství v místní akční skupině a v mikroregionu, a to, jak činnost mikroregionu a místní akční skupiny přispívá a ovlivňuje rozvoj daného regionu.

Za účelem dosažení vytyčeného cíle byly stanoveny tři základní výzkumné otázky:

- V jakých oblastech se podařilo na základě členství v MAS a v mikroregionu navázat meziobecní spolupráci?
- Jaké jsou rezervy v činnostech a ve spolupráci v rámci MAS a v rámci mikroregionu?
- Jak členství v MAS a v mikroregionu ovlivnilo rozvoj obcí?

Dle informací získaných prostřednictvím řízených rozhovorů se starosty obcí, dochází k meziobecní spolupráci spíše na platformě mikroregionu. V rámci něj spolupracují obce v oblasti životního prostředí, kdy se v současné době realizují společné projekty výsadby zeleně. Dále často dochází ke spolupráci v oblasti kulturně-společenské či vzdělávací, kdy jsou organizovány akce pro mateřské a základní školy. V návaznosti na členství v mikroregionu byly dokonce i případy, kdy k meziobecní spolupráci docházelo i nad rámec mikroregionu.

Na platformě místní akční skupiny doposud k meziobecní spolupráci docházelo pouze v ojedinělých případech, většinou však využívala program LEADER spíše každá obec individuálně k realizaci rozvojových projektů dle svých aktuálních potřeb. V současné době však dochází k navázání meziobecní spolupráce na platformě místní akční skupiny v oblasti sociální, kdy je snahou zabezpečit v obcích především péči o osamělé seniory a o další potencionální sociálně ohrožené občany. Tato spolupráce je teprve na počátku, nicméně do budoucna bude tato oblast pro mnohé obce zásadní.

Ačkoliv jsou obecně starostové s fungováním a rozsahem činností místní akční skupiny i mikroregionu spokojeni, lze v nich i přesto spatřovat drobné rezervy. Platforma místní akční skupiny má stále ještě rezervy především v oblasti navázání spolupráce mezi jednotlivými členy místní akční skupiny. V rámci MAS dochází k meziobecní spolupráci

velice zřídka a velké rezervy jsou poté také ve spolupráci mezi zástupci veřejného sektoru a zástupci sektoru soukromého, kde se prozatím podařilo navázat spolupráci pouze s malým počtem podnikatelů. Slabší stránku v mikroregionu poté představuje sdílení informací ohledně kulturních událostí v jednotlivých obcích na zřízených facebookových stránkách mikroregionu, a celkově PR a zviditelnění mikroregionu. Další oblastí, které by v rámci mikroregionu mělo být věnováno více pozornosti, je optimalizace plánování akcí, tak aby se jednotlivé akce vzájemně nekryly.

Prostřednictvím Místní akční skupiny Hradecký venkov se osmi z deseti zkoumaných obcí podařilo dosáhnout rozvoje svého území, ať už v podobě rekonstrukcí budov, vybudování hřišť či sportovních zázemí. V případě dvou obcí, jež prozatím nic nerealizovaly, se jedná o nově přistoupeného člena MAS a o obec s velkým rozpočtem, která o finanční prostředky z programu LEADER nemá potřebu žádat.

Za pomoci Mikroregionu Nechanicko došlo nejen k materiálnímu rozvoji obcí, kdy v devíti obcích byla vybudována síť bezdrátových rozhlasů, v šesti poté byla zavedena protipovodňová opatření, či došlo k obnově zeleně, ale mikroregion pro obce představuje především zázemí organizace poskytující poradenství v oblasti výkonu státní správy. Prostřednictvím zřízeného Centra společných služeb pod záštitou mikroregionu získávají starostové obcí aktuální informace z oblasti legislativy, centrum také vykonává funkci garanta v oblasti GDPR pro devět zkoumaných obcí.

Členství jak v Místní akční skupině Hradecký venkov, tak v Mikroregionu Nechanicko je tak pro obce opodstatněné a výhody plynoucí obcím z těchto členství jasně převyšují jejich nevýhody. Vlivem působení těchto organizací dochází k rozvoji celého území a k budování kvalitnějšího sociálního, kulturního či sportovního zázemí obcí, což má pozitivní efekt na celé místní společenství a zvyšuje tak úroveň života zdejších obyvatel.

6 Seznam použitých zdrojů

- Analýza možností využití metody LEADER a struktur Místních akčních skupin (MAS) pro implementaci programů SFŽP.* In: MAS – Partnerství Moštěnka [online]. Roštěnice - Zvonovice: Národní observatoř venkova, 2010 [cit. 2016-07-24]. Dostupné z: http://www.mas-mostenka.cz/soubory/studie_leader_v_sfzp.pdf
- BINEK, J.. *Přístupy k posílení spolupráce a synergie ve venkovských mikroregionech: metodika s osvědčením č. 1/2012 o uznání uplatněné certifikované metodiky v souladu s podmínkami "Metodiky hodnocení výsledků výzkumu a vývoje".* Brno: GaREP, 2012. ISBN 978-80-905139-4-5.
- BINEK, J., SVOBODOVÁ, H., HOLEČEK, J., GALVASOVÁ, I., CHABIČOVSKÁ, K. *Synergie ve venkovském prostoru – Aktéři a nástroje rozvoje venkova.* 1. vyd. Brno: GaREP Publishing, 2009. 96 s. ISBN 978-80-904308-0-8.
- BINEK, J., SVOBODOVÁ, H., CHABIČOVSKÁ, K., HOLEČEK, J., GALVASOVÁ, I., MARTÉNEK, J. *Synergie ve venkovském prostoru – Paradoxy rozvoje venkova.* 1. vyd. Brno: GaREP, spol. s r.o., 2011. 64 s. ISBN 978-80-904308-6-0.
- BOUKALOVÁ, K. *Spolupráce v rozvoji venkova: vize nebo realita (případ místních akčních skupin).* Praha, 2017. Disertační práce. ČZU. Vedoucí práce Doc. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.
- ČEPELKA, O., ELIÁŠOVÁ, K., CHMELA, T., et al. *Veřejná správa a místní akční skupiny: studie k rozvoji venkova.* Zlín: Sdružení místních samospráv ČR, 2015. ISBN 978-80-270-3661-5.
- ČSÚ-ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD (2008) *Varianty vymezení venkova a jejich zobrazení ve statistických ukazatelích v letech 2000 až 2006.* Praha. ISBN 978-80-250-1755-5.
- EU, European Commission. 2006. *The Leader approach: a basic guide.* Luxembourg: EUROP. ISBN 92-79-02044-7. Dostupné z: http://ec.europa.eu/agriculture/publi/fact/leader/2006_en.pdf
- EVROPSKÁ KOMISE. *Sdělení komise: Evropa 2020 – Strategie pro inteligentní růst podporující začlenění.* [online]. Brusel: Evropská komise, 2010. 34 s. Dostupné z:

<https://www.mmr.cz/getmedia/7c31b211-1a5a-46a8-b6bd-151b72dc94ec/EU2020-CJ.pdf>

Evropské strukturální a investiční fondy 2014–2020 v kostce [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2015, 48s. ISBN 978-80-7538-009-8. Dostupné z: http://www.dotaceeu.cz/getmedia/be08c4f1-ff33-4eb4-9e8c-d0b69ba4555c/ESI_fondy_v_kostce_ISBN-web.pdf?width=0&height=0

GALVASOVÁ, I. *Spolupráce obcí jako faktor rozvoje*. Brno: Georgetown, 2007. ISBN 978-80-86251-20-2.

HRABÁNKOVÁ, M. *Faktory regionálního rozvoje a jejich vliv na sociálně-ekonomický potenciál regionu: vědecká monografie*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2011. ISBN 978-80-7204-752-9.

CHABIČOVSKÁ, K. *Rozvojový interaktivní audit - přístupy k řešení disparit*. Brno: GaREP, 2009. ISBN 978-80-904308-1-5.

JETMAR, M. *Meziobecní spolupráce: inspirativní cesta, jak zlepšit služby veřejnosti*. I. vydání. Praha: Svaz měst a obcí České republiky, 2015. ISBN 978-80-906042-3-0.

Komunitně vedený místní rozvoj (CLLD): v programovém období 2014-2020 : rozvoj ve všech oblastech. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2018a. ISBN 978-80-7538-165-1.

KOTÁSKOVÁ, S., KORCOVÁ R., The International Scientific Conference INPROFORUM 2013, 131-135, ISBN 978-80-7394-440-7.

KÖNIG P., 2009: *Rozpočet a politiky Evropské unie: příležitost pro změnu*. 2., aktualiz. vyd. V Praze: C.H. Beck, 630 s. ISBN 978-80-7400-011-9.

MAJEROVÁ, Věra a Emerich MAJER. *Kvalitativní metody v sociologii venkova a zemědělství*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta ve vydavatelství Credit, 2005. ISBN 80-213-0507-x.

MAS Hradecký venkov © 2019. Členové MAS Hradecký venkov po volbách k 7. 2. 2019 [online]. Dostupné z: <http://www.mashradeckyvenkov.cz/download.php?soubor=552>

MAS Hradecký venkov © 2014. Základní informace o MAS. [online]. Dostupné z: http://www.mashradeckyvenkov.cz/showpage.php?name=zakladni_informace

MÁTL, O., SRNOVÁ, E. *Budoucnost venkova v České republice: Analýza potřeb obcí po roce 2013 z hlediska budoucí kohezní politiky a společné zemědělské politiky*. Praha: Svaz měst a obcí České republiky, 2012. 49 s. ISBN 978-80-904308-1-5.

Metoda LEADER, Komunitně vedený místní rozvoj (CLLD), Rozvoj venkova se zapojením místních komunit [online]. Národní síť místních akčních skupin České republiky 2015, 15 s. Dostupné z: <http://nsmascr.cz/content/uploads/2015/03/brozura2015.pdf>

Metodický pokyn pro využití integrovaných nástrojů. [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2018b, 131 s. Dostupné z: https://www.dotaceu.cz/getmedia/cf603486-ec5b-4357-b6fb-458f4d6b1641/MP-integrované-nastroje_v4.pdf.aspx?ext=.pdf

Mikroregion Nechanicko: Centrum společných služeb [online]. 2020. Dostupné z: <https://www.nechanicko.cz/centrum-spolecnych-sluzeb>

Národní síť místních akčních skupin České republiky: *Místní akční skupiny* [online]. 2019. Dostupné z: <http://nsmascr.cz/o-nas/mistni-akcni-skupiny/> [cit. 2019-06-10].

Národní strategický plán rozvoje venkova České republiky na období 2007-2013 [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství ČR, 2006, 32 s. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/26839/Narodni_strategicky_plan_rozvoje_venkova.pdf

Národní strategický plán LEADER 2014+: Strategický poziční dokument Národní sítě Místních akčních skupin České republiky pro přípravu politik rozvoje venkova. In: NS MAS České republiky [online]. Červen 2011 [cit. 2020-01-14]. Dostupné z: <http://nsmascr.cz/content/uploads/2012/07/N%C3%81RODN%C3%8DSTRATEGICK%C3%9D-PL%C3%81N-LEADER-2014+-pln%C3%A1-verze.pdf>

OECD: *The New Rural Paradigm – Policies and Governance*. Paříž: OECD Publications, 2006. 164 s.

PÁPOL, T., PAVLAS, M. ed. *Problémy mikroregionů při tvorbě společných projektů*. Hradec Králové: Civitas per populi, 2006. ISBN 80-903813-1-6.

PERLÍN, R. *Venkov, typologie venkovského prostoru* [online]. Dostupné z: www.mvcr.cz/soubor/perlin-pdf [cit. 2018-07-25].

PERLÍN, R., KUČEROVÁ, S., KUČERA, Z. *Typologie venkovského prostoru Česka*. In: *Geografie*, roč. 115, č. 2, rok 2010. Dostupné z :

https://www.researchgate.net/publication/279511961_Typologie_venkovskeho_prostoru_Ceska

PĚLUCHA, M. *Rozvoj venkova v programovacím období 2007-2013 v kontextu reformy SZP EU*. Praha: IREAS, 2006. ISBN 80-86684-42-3.

PĚLUCHA, M. 2012. Venkov na prahu 21. století: venkov a jeho rozvoj na přelomu milénia, územní dopady znalostní ekonomiky na venkov, souvislosti vztahů měst a venkova v globalizované ekonomice. Vyd. 1. Praha: Alfa nakladatelství. ISBN 978-80-87197-49-3.

PĚLUCHA, M., BEDNAŘÍKOVÁ, Z. *Rozvoj venkova v kontextu postupující reformy SZP EU. Příspěvek na doktorandský workshop, středa 21. 5. 2008*. Dostupné z: <https://nf.vse.cz/download/veda/workshops/peluchavenkov.pdf> [cit. 24. 7. 2018]

PĚLUCHA, M., VIKTOROVÁ, D., BEDNAŘÍKOVÁ, Z. *Možnosti nastavení efektivní politiky pro rozvoj venkova v Evropské unii*. Acta oeconomica pragensia, Praha: Vysoká škola ekonomická, 2009. ISSN 0572-3043.

Program rozvoje venkova České republiky na období 2007-2013 [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství ČR, 2013, 224 s. Dostupné z: https://www.szif.cz/cs/CmDocument?rid=%2Fapa_anon%2Fcs%2Fdokumenty_ke_stazeni%2Fefard%2F1393415127062.pdf

PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů*. 3. vyd. Praha: Grada, 2015, 288 s. ISBN 978-80-247-5608-0.

SLOVÁKOVÁ, H., JURAJOVÁ, J., ŠULÁK, T., ČEPELKA, O., JÄGER, S., LYSEK, J., ŠARADÍN, P., CHMELA, T. *Metodika spolupráce obcí v místních akčních skupinách*. Zlín: Sdružení místních samospráv ČR, 2015. ISBN 978-80-270-3660-8.

Slovník cizích slov [online]. ABZ knihy, web©2005-2019. Dostupné z: <https://slovník-cizich-slov.abz.cz/> [cit. 2019-06-24].

Strategický plán rozvoje Mikroregionu Nechanicko 2014 – 2020. [online]. Mikroregion Nechanicko. 2015, 73 s. Dostupné z: <https://www.nechanicko.cz/file.php?nid=609&oid=6234293>

- Strategický plán LEADER Místní akční skupiny Hradecký venkov 2008 – 2013.* [online]. MAS Hradecký venkov. 2007, 60 s. Dostupné z: https://urbanicko.cz/sites/default/files/spl_hradecky_venkov_final.pdf
- Strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro území MAS Hradecký venkov na období 2014-2020* [online]. MAS Hradecký venkov. 2016, 125 s. Dostupné z: http://www.mashradeckyvenkov.cz/storage/strategie/Strategie_2014_2020_vcetne_priloh.pdf
- Strategie regionálního rozvoje ČR 2014-2020* [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj. 2013, 150 s. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/getmedia/a9fc8be4-58a0-4137-9c6d-f9a05466a115/SRR-2014-2020.pdf.aspx?ext=.pdf>
- SVOBODOVÁ, H. *Faktory rozvoje venkova v podmínkách České republiky. Rigorózní práce.* Brno: Geografický ústav PřF MU, 2009
- SVOBODOVÁ, H., KONEČNÝ, O., BINEK, J., CHABIČOVSKÁ, K., HOLEČEK, J., GALVASOVÁ, I., VĚŽNÍK, A., HYNEK, A. *Synergie ve venkovském prostoru.* 1. vyd. Brno: GaREP, spol. s r.o., 2011. 114 s. ISBN 978-80-904308-8-4.
- TOMŠÍK, K. *Vývoj a perspektivy evropského venkova: aspekty konkurenceschopnosti a udržitelného rozvoje v evropském venkovském prostoru v prostředí globalizace.* Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009. ISBN 978-80-7357-495-6.
- WOKOUN, R., MATES, P.: *Management regionální politiky a reforma veřejné správy.* 1. vyd. Praha: Linde, 2006. 351 s. ISBN 80-7201-608-3.
- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)*

Přílohy

Příloha č. 1: Členské obce Mikroregionu Nechanicko

Příloha č. 2: Členové MAS Hradecký venkov po volbách k 7. 2. 2019

Příloha č. 3: Scénář strukturovaného rozhovoru

Příloha č. 1: Členské obce Mikroregionu Nechanicko

Obec	Části obce	Celková výměra (ha)	Počet obyvatel dle SLDB			Hustota zalidnění (počet obyv./1 km ²) – SLDB 2011
			1991	2001	2011	
Boharyně	Boharyně, Budín, Homyle, Trnava, Zvíkov	1163,8	507	523	528	45,4
Dohalice	Dohalice, Horní Dohalice	445,6	379	419	457	102,6
Dolní Přím	Dolní Přím, Horní Přím, Jehlice, Nový Přím, Probluz	1083,6	503	543	636	58,7
Hněvčeves	Hněvčeves	267,7	174	171	170	63,5
Hrádek	Hrádek	276,3	172	180	188	68,0
Kunčice	Kunčice	591,7	258	267	309	52,2
Lodín	Janatov, Lodín	770,4	291	281	361	46,9
Mokrovousy	Mokrovousy	487,1	265	277	331	68,0
Mžany	Mžany, Dub, Stračovská Lhota	787,7	358	406	425	54,0
Nechanice	Komárov, Lubno, Nechanice, Nerošov, Sobětuš, Staré Nechanice, Suchá, Tůně	2798,6	2 118	2 142	2 330	83,3
Pšánky	Pšánky	226,5	49	48	57	25,2
Puchlovice	Puchlovice	252,3	124	130	134	53,1
Radíkovice	Radíkovice	383,6	153	164	176	45,9
Radostov	Radostov	388,3	105	111	133	34,3
Sadová	Sadová	206,2	359	326	326	158,1
Sověstice	Horní Černůtky, Sověstice	480,8	190	192	224	46,6
Stěžery	Hřibsko, Charbuzice, Stěžery, Stěžírky	1282,0	1 560	1 596	1 747	136,3
Stračov	Klenice, Stračov	809,3	303	308	317	39,2
Těchlovice	Těchlovice	329,9	312	311	341	103,4
Třesovice	Popovice, Třesovice	473,1	254	235	248	52,4
DSO	-	13504,1	8 434	8 630	9 438	69,9

Příloha č. 2: Členové MAS Hradecký venkov po volbách k 7. 2. 2019

Partneři MAS				
	Název subjektu	Sektor	Zájmová skupina	Počet hlasů
1	Mikroregion Hustiřanka	Veřejný	správa území	1
2	Obec Mžany	Veřejný	správa území	1
3	Obec Dubenec	Veřejný	správa území	1
4	Obec Hněvčeves	Veřejný	správa území	1
5	Obec Hoříněves	Veřejný	správa území	1
6	Obec Lodín	Veřejný	správa území	1
7	Obec Lochenice	Veřejný	správa území	1
8	Obec Libčany	Veřejný	správa území	1
9	Obec Mokrovousy	Veřejný	správa území	1
10	Obec Sovětice	Veřejný	správa území	1
11	Obec Stěžery	Veřejný	správa území	1
12	Obec Stračov	Veřejný	správa území	1
13	Obec Třesovice	Veřejný	správa území	1
14	Obec Velký Vřešťov	Veřejný	správa území	1
15	Obec Vilantice	Veřejný	správa území	1
16	Základní a mateřská škola Praskačka	Veřejný	veřejné služby	1
17	Ing. Zdeněk Stránský	Soukromý - podnikatelský	podnikání a zaměstnanost	1
18	Pracoviště ošetrovatelské péče s.r.o. Hradec Králové	Soukromý - podnikatelský	podnikání a zaměstnanost	1
19	Statek Kydlínov s.r.o.	Soukromý - podnikatelský	zemědělství	1
20	AGROHELP	Soukromý - podnikatelský	zemědělství	1
21	ZS Kratonohy a.s.	Soukromý - podnikatelský	zemědělství	1
22	Obec Sadová	Veřejný	správa území	1
23	BERDA, z.s.	Soukromý - neziskový	podnikání a zaměstnanost	1
24	Český svaz včelařů, o.s., základní organizace Nechanice	Soukromý - neziskový	životní prostředí a infrastruktura	1
25	Obec Dohalice	Veřejný	správa území	1
26	Obec Litič	Veřejný	správa území	1
27	Komité pro udržování památek z války roku 1866	Soukromý - neziskový	cestovní ruch	1
28	Josef Polák	Soukromý - neziskový	zemědělství	1
29	Myslivecké sdružení Bystřice-Hněvčeves, o.s.	Soukromý - neziskový	životní prostředí a infrastruktura	1
30	Myslivecké sdružení Lověna Nechanice	Soukromý - neziskový	životní prostředí a infrastruktura	1
31	Občanské sdružení pro mezinárodní partnerství v Libčanech	Soukromý - neziskový	volný čas	1
32	Oblastní charita Hradec Králové	Soukromý - neziskový	veřejné služby	1
33	Obec Osice	Veřejný	správa území	1
34	Mgr. Jaroslava Slavíková	Soukromý - neziskový	podnikání a zaměstnanost	1
35	Prof. RNDr. Aleš Macela Dr. Cs.	Soukromý - neziskový	životní prostředí a infrastruktura	1
36	Pracoviště pečovatelské péče, o.p.s Hradec Králové	Soukromý - neziskový	podnikání a zaměstnanost	1
37	RNDr. František Bárta	Soukromý - neziskový	životní prostředí a infrastruktura	1
38	SDH Sovětice	Soukromý - neziskový	volný čas	1
39	Mikroregion urbanická brázda, svazek obcí	Veřejný	správa území	1
40	Hustiřanka služby s.r.o.	Soukromý - neziskový	veřejné služby	1
41	AURA truhlářství s.r.o.	Soukromý - podnikatelský	podnikání a zaměstnanost	1
42	Zdeněk Kašpar	Soukromý - podnikatelský	podnikání a zaměstnanost	1
43	Obecný zájem, z. ú.	Soukromý - neziskový	veřejné služby	1
44	Agrodužstvo Lhota pod Libčany	Soukromý - podnikatelský	zemědělství	1

Zájmové skupiny				
veřejné služby	4	9,09%	4	9,09%
volný čas	2	4,55%	2	4,55%
správa území	20	45,45%	20	45,45%
životní prostředí a infrastruktura	5	11,36%	5	11,36%
podnikání a zaměstnanost	7	15,91%	7	15,91%
zemědělství	5	11,36%	5	11,36%
cestovní ruch	1	2,27%	1	2,27%
Celkem	44		44	

Příloha č. 3: Scénář řízeného rozhovoru

1. Motivace vstupu do MAS Hradecký venkov a mikroregionu Nechanicko

- Co Vás motivovalo k tomu stát se členem MAS Hradecký venkov?
.....

- Co Vás motivovalo k tomu stát se členem mikroregionu Nechanicko?
.....

2. Přínosy členství v MAS Hradecký venkov a v mikroregionu Nechanicko

- Jaké přínosy Vaší obci plynou z členství v MAS?
.....

- Jaké přínosy Vaší obci plynou z členství v mikroregionu?
.....

3. Negativní dopady členství v MAS Hradecký venkov a mikroregionu Nechanicko

- Pozorujete i nějaké nevýhody členství v MAS?
.....

- Pozorujete i nějaké nevýhody členství v mikroregionu?
.....

4. Komunikace a předávání informací v rámci MAS Hradecký venkov a mikroregionu Nechanicko

- Jak hodnotíte úroveň komunikace a předávání informací v rámci MAS?
.....

- Jak hodnotíte úroveň komunikace a předávání informací v rámci mikroregionu?
.....

5. Absence poskytovaných služeb MAS Hradecký venkov a mikroregionem Nechanicko

- Uvítali byste nějaké další služby poskytované MAS?
.....

- Uvítali byste nějaké další služby poskytované mikroregionem?
.....

6. Oblasti spolupráce na platformě MAS Hradecký venkov a platformě mikroregionu Nechanicko

- V jakých oblastech nejčastěji probíhá spolupráce na platformě MAS?
.....

- V jakých oblastech nejčastěji probíhá spolupráce na platformě mikroregionu?
.....

.....

7. Realizované projekty MAS Hradecký venkov

- Realizuje Vaše obec projekty podpořené MAS Hradecký venkov spíše společně s některými z okolních obcí či spíše samostatně?

.....

- Jakého charakteru byly Vámi realizované projekty podpořené MAS Hradecký venkov?

.....

- Je nějaký projekt, který byste chtěli řešit společně v rámci celého území MAS?

.....

8. Projekty realizované mikroregionem Nechanicko

- Zapojila se Vaše obec do projektu mikroregionu „Centra společných služeb“ a jak Vaši obec případně tento projekt ovlivňuje?

.....

- Zapojila se Vaše obec do investičních projektů mikroregionu, například pořízení bezdrátových rozhlasů apod?

.....

- Je nějaký projekt, který byste chtěli řešit společně s dalšími členskými obcemi mikroregionu?

.....

9. Případné rezervy ve spolupráci na platformě MAS Hradecký venkov a platformě mikroregionu Nechanicko

- V jakých oblastech se prozatím nedaří navázat spolupráci prostřednictvím MAS?

.....

- V jakých oblastech se prozatím nedaří navázat spolupráci prostřednictvím mikroregionu?

.....